

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

 #rodinyvkrajích

Návrh rozšíření cílů a opatření koncepce rodinné politiky v Ústeckém kraji

Návrh rozšíření cílů a opatření koncepce rodinné politiky v Ústeckém kraji

Obsah

Úvod.....	4
1 Návaznost na koncepční a analytické materiály.....	6
2 Aktéři rodinné politiky Ústeckého kraje a jejich úloha.....	7
3 Obecná a analytická část.....	8
3.1 Shrnutí demografické a socioekonomické situace rodin v Ústeckém kraji.....	8
3.1.1 Základní charakteristika Ústeckého kraje	8
3.1.2 Obyvatelstvo Ústeckého kraje a jeho pohyb.....	8
3.1.3 Životní podmínky v Ústeckém kraji	12
3.1.4 Zaměstnanost, zaměstnavatelé a sladování pracovního a rodinného života v Ústeckém kraji.....	15
3.2 SWOT analýza	20
3.3 Rodinná politika v Ústeckém kraji	23
3.4 Cíle stávající Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje.....	24
3.5 Naplnění cílů stávající Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje.....	25
4 Návrhová část.....	28
4.1 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti institucionálního zajištění rodinné politiky ..	28
4.2 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti komunikace kraje s cílovou skupinou rodinné politiky.....	31
4.3 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti podpory podmínek pro harmonizaci rodinného a pracovního života a spolupráce a podpory kraje a zaměstnavatelů	34
4.4 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti podpory aktivit mládeže a kvalitního trávení volného času rodin.....	37
4.5 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti podpory dobrovolnictví v rámci rodinné politiky	41
Závěr.....	44
Seznam zkratek.....	45
Použitá literatura a zdroje	46

Úvod

(Preamble)

Rodina vždy byla a stále je považována za základní funkční jednotku společnosti. „Je původní a nejdůležitější společenskou skupinou a institucí“ s hlavními funkcemi reprodukce, výchovy, socializace a přenosu kulturních vzorů.¹

V současnosti je rodina oslabována mnoha demografickými, sociálními a ekonomickými faktory. Tyto negativní faktory se významně podílejí i na zhoršení mezilidských vztahů a celkovém zhoršení vnímání důležitosti a prestiže rodiny. Soudobé rodiny jsou odrazem demografických změn (v důsledku změn sňatečnosti i stabilizace vysoké rozvodovosti, vývoje porodnosti, růstu střední délky života atd.), ale také odrazem kulturně-normativních změn (zejména individualismu, snižující se závaznosti „tradičních“ společenských norem a rostoucí toleranci k „alternativním“ životním stylům).²

Společnost by proto měla dbát na vytvoření bezpečného prostředí pro rodiny – prostředí, které rodiny podporuje a oceňuje.

Vytvářením tohoto bezpečného, podporujícího a oceňujícího prostředí se zabývá rodinná politika (dále jen „RP“). Jedná se o politiku průřezovou, která zasahuje do nejrozličnějších veřejných oblastí života společnosti, jako je např. bydlení, školství, zdravotnictví, trh práce, infrastruktura. Na druhou stranu se však týká oblasti vysoce soukromé, a musí tedy respektovat autonomii a schopnost rodin samostatně se rozhodovat. Rodinná politika je proto soustředěna na podporu rodin ve výkonu jejich přirozených funkcí, nikoli na přebírání rolí a zasahování do vnitřního života rodin. Mezi nejdůležitější oblasti podpory, které RP v současné době řeší, patří podpora vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro rodiny, podpora rozvíjení rodičovských kompetencí, podpora stabilních partnerských a rodinných vztahů a společenské prestiže rodiny, podpora rodin se specifickými potřebami a v neposlední řadě také podpora všech aktérů podporujících rodinu včetně krajů a obcí.³

Kraje a obce mají k rodinám blízko a mají tak lepší přehled o regionálních podmínkách. Disponují také širokou škálou kompetencí, díky nimž mohou realizovat řadu prorodinných

¹ Petrusek, M., Velký sociologický slovník. Praha 1996, II. 940.

² VÚPSV, Zpráva o rodině 2020. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Zpr%C3%A1va+o+rodin%C4%9B+2020.pdf/c3bdc63d-9c95-497d-bded-6a15e9890abd>

³ MPSV. Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické doporučení MPSV. 2008. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Rodinna_politika.pdf/c5ac6806-30a5-813c-a561-1578df33368e

MPSV. Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni. Dostupné z:

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf

opatření jako je například podpora bydlení, zřizování mateřských škol a různých služeb pro rodiny.⁴

Tento „Návrh rozšíření cílů a opatření stávající koncepce rodinné politiky v Ústeckém kraji“ (dále jen „Návrh“) vznikl jako výstup Regionální platformy projektu Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“, reg. č. (CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233). Projekt je financován z Operačního programu „Zaměstnanost“ a ze státního rozpočtu ČR, je realizován v období let 2017 až 2021 a usiluje o zlepšení koordinace celostátních a regionálních politik v oblasti podpory rodin a systémové řešení rodinné politiky na úrovni samospráv ve spolupráci s MPSV.

Návrh sestává z obecné analytické části, která přináší základní informace o stavu rodin v Ústeckém kraji, a návrhové části, která obsahuje konkrétní návrhy rozšíření cílů a opatření stávající „Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje“ (dále jen „KRP ÚLK“). Jedná se o návrhy opatření v oblasti institucionálního zajištění rodinné politiky, komunikace kraje s cílovou skupinou RP, podpory podmínek pro harmonizaci rodinného a pracovního života a spolupráce a podpory kraje a zaměstnavatelů, podpory aktivit mládeže a kvalitního trávení volného času rodin a dobrovolnictví v rámci RP.

⁴ Ibid.

1 Návaznost na koncepční a analytické materiály

Tento Návrh vznikl v souladu s „Koncepcí rodinné politiky“⁵, která byla zpracována MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku, jež byla ustanovena v souladu s „Programovým prohlášením vlády“ za účelem zajištění dlouhodobého a systémového řešení rodinné politiky v České republice (dále jen „ČR“).

Návrh navazuje na „Koncepci rodinné politiky Ústeckého kraje 2019–2021“ (dále „KRP ÚLK“), která: „je 1. strategickým dokumentem Ústeckého kraje (dále jen „ÚLK“) v této oblasti a představuje určitý směr, jímž se bude rozvoj tohoto segmentu v ÚLK ubírat. Koncepce obsahuje cíle, kterých by v ideálním případě mělo být dosaženo, a opatření rozpracovávající tyto cíle.“⁶ KRP ÚLK byla schválena zastupitelstvem ÚLK dne 10. prosince 2018 usnesením č. 026/16Z/2018.

Návrh vychází z dokumentů „Zpráva o rodině 2020“ (VÚPSV, 2020), „Zpráva o rodině“ (VÚPSV, 2017), dále z dokumentu „Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje“ a aktuálních dokumentů a dat ČSÚ, zveřejněných na webových stránkách <https://www.czso.cz/>. Návrh byl zpracován rovněž v souladu s metodickými materiály MPSV.⁷

Finalizace návrhu probíhala v době, kdy se v České republice šířila pandemie Covid-19 a byla přijímána zásadní opatření k řešení této situace, jejíž důsledky v době vzniku nelze předjímat. Dá se ale předpokládat, že pandemie bude mít významný celospolečenský vliv a samozřejmě i dopad na realizaci RP. Následující měsíce tak mohou přinést nová témata v rámci RP a znesnadnit řešení zde nastíněných cílů.

⁵ MPSV. Koncepce rodinné politiky 2017. (Strategické dokumenty v oblasti podpory rodiny) Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf/5d1efd93-3932-e2df-2da3-da30d5fa8253

⁶ Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019-2021, Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialyzukver/16_ZUK_2018-12-10/pdf/16_ZUK_MAT_11_5_priloha_1.pdf

⁷ MPSV. Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické doporučení MPSV. 2008. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Rodinna_politika.pdf/c5ac6806-30a5-813c-a561-1578df33368e

MPSV. Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni. 2020. Dostupné z: http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Methodika_RP_2_1.pdf

2 Aktéři rodinné politiky Ústeckého kraje a jejich úloha⁸

Jedním z klíčových pojmů týkajících se rodinné politiky na jakékoliv úrovni, je „aktér“. Spektrum aktérů ovlivňujících rodinnou politiku v dané oblasti je nesmírně široké a lze, byť mírně nadneseně, do něj zahrnout všechny osoby, které jakýmkoliv způsobem ovlivňují životy jednotlivých rodin včetně rodin samotných. Mezi aktéry rodinné politiky patří zejména:

- orgány státní správy na ústřední, regionální i místní úrovni,
- orgány samosprávy na regionální a místní úrovni,
- nestátní neziskové organizace a odbory (občanský sektor),
- zaměstnavatelé a jiní poskytovatelé komerčních služeb (komerční sektor),
- odborníci z akademické, vědecké a výzkumné sféry,
- vzdělávací instituce,
- média,
- občanská sféra reprezentovaná širokou skupinou rodin a všech jejich členů.

Množství aktérů je spíše podružným aspektem. Tím naprosto zásadním východiskem při tvorbě rodinné politiky na každé úrovni je způsob jejich spolupráce, respektive to, kolik aktérů je schopno se propojit, spolupracovat a produkovat tak skutečně hmatatelné výsledky. Příklady z praxe dokazují, že spolupráce různých aktérů přináší výsledky, a má tudíž smysl ji nadále rozvíjet a prohlubovat.

⁸ Tato kapitola byla vypracována členy regionální platformy na základě jejich dlouhodobé odborné a profesní zkušenosti.

3 Obecná a analytická část

Tato část Návrhu se zabývá situací rodin a rodinné politiky v Ústeckém kraji (dále „ÚLK“), data zde uvedená byla zpracována převážně za roky 2016 až 2018, u některých ukazatelů byly využity hodnoty také za rok 2019.

3.1 Shrnutí demografické a socioekonomické situace rodin v Ústeckém kraji

Rozloha ÚLK je 5 339 km², což představuje 6,8 % rozlohy České republiky. ÚLK se vyznačuje značnou rozdílností jak z hlediska přírodních podmínek, tak i z hlediska hospodářské struktury, hustoty osídlení a stavu životního prostředí. Kraj je rozdělen do sedmi okresů (Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem), které se dále člení na 354 obcí nejrůznější velikosti, z toho je 59 obcí se statutem města.

3.1.1 Základní charakteristika Ústeckého kraje

Ke konci roku 2018 měl ÚLK 820 789 obyvatel, což jej řadí na páté místo v republice. Hustota obyvatel (154 obyvatel/km²) je vyšší, než vykazuje celostátní průměr (135 obyvatel/km²) a je po Hlavním městě Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji čtvrtou nejzaldněnější oblastí. Nej hustěji je osídlena podkrušnohorská hnědouhelná pánev, méně oblast Krušných hor a okresy Louny a Litoměřice, kde se vyskytují především menší venkovská sídla. Největší obcí a zároveň sídlem kraje je město Ústí nad Labem s 92 952 obyvateli. Charakteristickým rysem kraje je relativně mladé obyvatelstvo, průměrný věk je 42 let. ÚLK se řadí na druhé nejnížší místo v počtu živě narozených na 1 000 obyvatel (9,9), ale je zde nejvyšší úmrtnost v republice (11,4 zemřelých na 1 000 obyvatel). Počtem rozvodů na 1 000 obyvatel (2,6) a počtem potratů na 100 narozených (40,8) se ÚLK řadí v obou případech na nejvyšší místo v celorepublikovém srovnání.⁹

3.1.2 Obyvatelstvo Ústeckého kraje a jeho pohyb

K 31. prosinci 2019 žilo v ÚLK **820 965 obyvatel**, z toho 650 709 ve městech. **Podíl městského obyvatelstva činil 79,3 %**. Meziročně se podíl městského obyvatelstva snížil o 0,1 %. Důvodem byl meziroční pokles městského obyvatelstva o 1 039 osob, zatímco celkový počet obyvatel kraje vzrostl o 176 osob.

⁹ ČSÚ. Statistická ročenka Ústeckého kraje 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-usteckeho-kraje-2019>

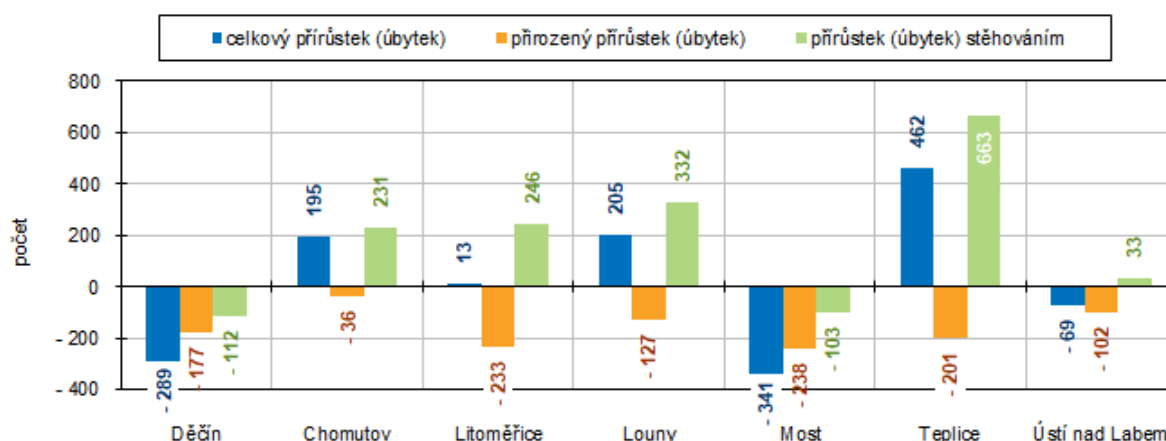
Pohyb obyvatelstva v kraji

Z pohledu jednotlivých okresů ÚLK zaznamenal nárůst městského obyvatelstva pouze okres Teplice (+280), ve zbylých okresech došlo k meziročnímu poklesu, nejvíce pak v okrese Most (-346). Vyjma okresu Teplice byl pokles městského obyvatelstva v okresech ÚLK zapříčiněn jak úbytkem městského obyvatelstva přirozenou měnou, tak i zápornou migrací. V okrese Teplice zaznamenali v roce 2019 jako v jediném okrese ÚLK kladnou migraci městského obyvatelstva (+422), přirozený přírůstek byl však i zde záporný.

K největšímu celkovému úbytku obyvatel došlo ve městech Ústí nad Labem (-236), Litvínov (-223) a Děčín (-215). Ve všech těchto městech byl celkový úbytek obyvatel zapříčiněn jak přirozenou měnou, tak migrací. Největší celkový přírůstek obyvatel mělo město Teplice (+156), a to výhradně zásluhou migrace, která byla nejvyšší v kraji (+228 osob). Naopak největší úbytek obyvatel v důsledku migrace zaznamenala města Děčín (-153), Ústí nad Labem (-147), Litoměřice (-144) a Litvínov (-139 osob). Přirozený přírůstek obyvatel byl ve většině měst Ústeckého kraje záporný, ve čtyřech městech stagnoval. Kladný přirozený přírůstek byl zjištěn pouze v 11 městech kraje (z 59), nejvyšší pak v Trmicích (+15 osob).¹⁰

Celkový nárůst počtu obyvatel v kraji byl ovlivněn výhradně kladnou zahraniční migrací obyvatel. Od ledna do konce prosince 2019 se do kraje přistěhovalo 8 696 obyvatel a 7 406 obyvatel se vystěhovalo, tj. nárůst o 1 290 osob. Zatímco vnitrostátní migrace ÚLK byla záporná (-1 023 osob), do kraje se z jiných oblastí ČR přistěhovalo 5 299 osob a 6 322 osob se vystěhovalo, saldo zahraniční migrace kraje bylo kladné (nárůst o 2 313 osob, z ciziny se do kraje přistěhovalo 3 397 osob a do zahraničí se vystěhovalo 1 084 osob).

Graf č. 1 Pohyb obyvatelstva v okresech Ústeckého kraje v 1.– 4. čtvrtletí 2019¹¹

¹⁰ ČSÚ. Stav a pohyb obyvatelstva ve městech Ústeckého kraje v roce 2019. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xu/stav-a-pohyb-obyvatelstva-ve-mestech-usteckeho-kraje-v-roce-2019>

¹¹ ČSÚ. Pohyb obyvatelstva v roce 2019 v Ústeckém kraji. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xu/pohyb-obyvatelstva-v-roce-2019-v-usteckem-kraji-predbezne-vysledky>

Věkové složení obyvatelstva

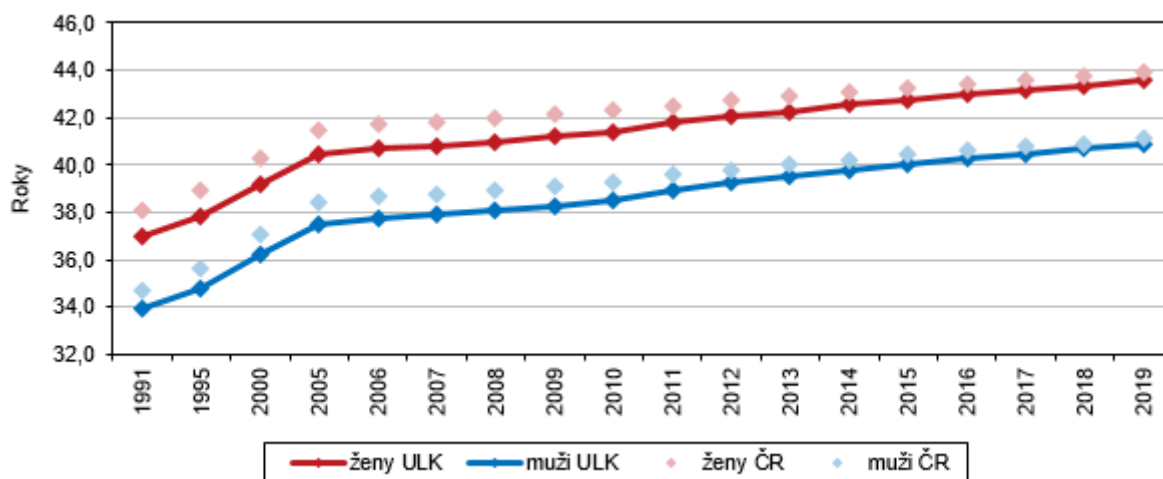
ÚLK byl v roce 2019 s průměrným věkem obyvatel 42,2 roku **třetím nejmladším krajem v ČR**. Průměrný věk žen byl 43,6 let a mužů 40,9 let. V mezikrajském srovnání byl průměrný věk obyvatelstva a žen třetí nejnižší v ČR, u mužů byl čtvrtý nejnižší.

Index stárí, tedy počet seniorů ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let dosáhl v roce 2019 v ČR hodnoty 124,6. Nejnižší index stárí byl zjištěn ve Středočeském kraji, a to 103,9, nejvyšší byl v Královéhradeckém kraji (138,8). V ÚLK dosáhl v roce 2019 index stárí hodnoty 122,7, což je třetí nejnižší hodnota mezi kraji.

Průměrný věk od roku 1991 trvale roste jak v ÚLK, tak v celé České republice, přičemž v ÚLK v tomto období rostl průměrný věk mírně rychleji než v ČR. Zatímco průměrný věk obyvatelstva ČR vzrostl za vybrané období o 6,0 let, v ÚLK vzrostl za stejné období o 6,8 let. Stejný trend byl zaznamenán jak u mužů, tak u žen. Průměrný věk mužů vzrostl v ÚLK od roku 1991 o 7,0 let, tj. o 0,6 let více než za celou ČR (+6,4 let). U žen se průměrný věk zvýšil o 6,6 let, tj. o 0,8 let více než za ČR (+5,8 let).¹²

Z hlediska vývoje věkové struktury dochází stejně jako v ostatních částech republiky i v ÚLK ke stárnutí populace. V ÚLK je však tento proces rychlejší a postupně dochází k sblížování indexu stárí kraje s celorepublikovým průměrem.

Graf č. 2 Průměrný věk obyvatelstva ÚLK a ČR¹³

¹² ČSÚ. Obyvatelstvo Ústeckého kraje dle věku v roce 2019. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xu/pohyb-obyvatelstva-v-roce-2019-v-usteckem-kraji-predbezne-vysledky>

¹³ Ibid.

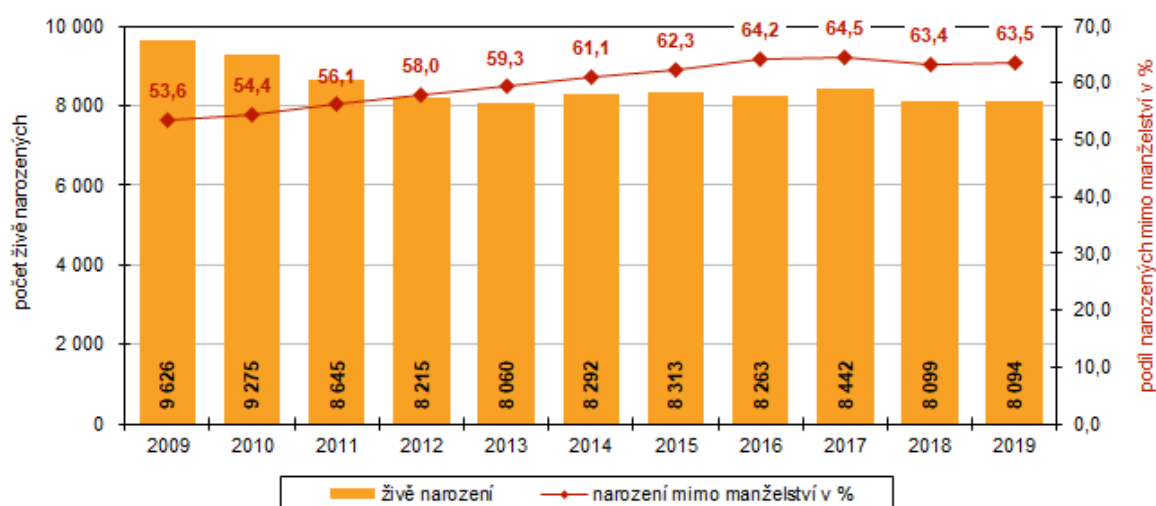
Dle „Projekce obyvatelstva do roku 2070 v Ústeckém kraji“ (vypracováno ČSÚ) do roku 2070 dojde v ÚLK vinou přirozeného úbytku a záporné vnitřní migrace ke snížení počtu obyvatel o 134 tis. na 687 tis. osob. Očekává se rychlejší stárnutí obyvatelstva než ve většině krajů. Poroste podíl seniorů v populaci, naopak podíl dětí se bude zmenšovat, v důsledku čehož vzroste index stáří na hodnotu 205,8. Zvýší se naděje dožití, a to nejvíce ze všech krajů, stále však zůstane nejnižší v ČR. I přes očekávaný úbytek obyvatel zůstane ÚLK stále pátým nejlidnatějším krajem ČR.

Podíl osob ve věku 65 let a více by měl v posledním sledovaném roce dosahovat 28,5 %. V roce 2019 zaujímal Ústecký kraj s hodnotou 19,3 % třetí nejnižší příčku v mezikrajském srovnání. Řadil se tak mezi kraje s nejnižším podílem osob ve věku 65 let a více. V případě, že se naplní očekávaný vývoj, bude na konci projektového období podíl osob ve věku 65 a více let spíše odpovídat středním hodnotám. Zastoupení obyvatel ve věku 0–14 let bude v ÚLK na úrovni 13,8 % v roce 2071, což je snížení o 2,2 %.¹⁴

Porodnost a potratovost

Od ledna do prosince roku 2019 se v ÚLK živě **narodilo 8 094 dětí**, což je o 5 novorozenců (o 0,1 %) méně než ve stejném období roku 2018. Meziročně se také o 0,1 % zvýšil **podíl živě narozených dětí mimo manželství**, a to na **63,5 %**. Podíl dětí narozených mimo manželství byl **nejvyšší** mezi kraji, v ČR představoval 48,2 %.

Graf č. 3 Živě narození a podíl živě narozených mimo manželství v ÚLK v 1. až 4. čtvrtletí 2009 až 2019¹⁵

¹⁴ ČSÚ. Projekce obyvatelstva do roku 2070 v Ústeckém kraji. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/projekce-obyvatelstva-do-roku-2070-v-usteckem-kraji>

¹⁵ ČSÚ. Pohyb obyvatelstva v roce 2019 v Ústeckém kraji. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/pohyb-obyvatelstva-v-roce-2019-v-usteckem-kraji-predbezne-vysledky>

Na 1 000 obyvatel ÚLK se živě narodilo **9,9 dětí**, stejně jako v roce 2018. V mezikrajském srovnání zaujímala **porodnost** kraje v pomyslném žebříčku hodnot druhou nejnižší pozici po Karlovarském kraji, v ČR činila 10,5 ‰.

Mezi okresy ÚLK byla v loňském roce dosažena nejvyšší porodnost s nejnižším podílem zemřelých v okrese Chomutov. V roce 2019 byl vykázán nejnižší podíl živě narozených v okrese Most a nejvyšší podíl zemřelých v okrese Litoměřice. Nejvyšší podíl dětí narozených mimo manželství (70,7 %) je dlouhodobě evidován v okrese Most (od roku 1998). Nejnižší podíl dětí narozených svobodným matkám se trvale nachází v okrese Litoměřice (53,7 %).

Negativním jevem v ÚLK i nadále zůstává vysoká potratovost. V průběhu roku 2019 bylo registrováno celkem **3 362 potratů**. **Na tisíc obyvatel kraje** bylo provedeno **4,1** potratů. Potratovost ÚLK zůstává nejvyšší v porovnání s ostatními kraji, nejvyšší je i podíl umělých přerušení těhotenství (2,4 ‰). Republikový průměr potratovosti (3,0 ‰) byl v kraji překročen o 1,1 ‰, podíl umělých přerušení těhotenství byl vyšší o 0,8 ‰. Počet potratů na tisíc obyvatel v kraji je od roku 1990, s výjimkou let 1999 až 2002, neustále nejvyšší v rámci celé ČR.

Sňatečnost a rozvodovost

Od počátku roku 2019 **uzavřelo** v ÚLK **manželství 4 207 párů** snoubenců, tj. o 92 (o 2,1 %) méně než za rok 2018. Počet sňatků na tisíc obyvatel dosáhl hodnoty **5,1 ‰**. Meziročně se **sňatečnost** ÚLK snížila o 0,1 ‰. V mezikrajském srovnání to byla sedmá nejvyšší hodnota, která byla stejná jako průměr za celou republiku.

Od ledna do konce prosince roku 2019 bylo v ÚLK **rozvedeno 2 022 manželství**. V přepočtu na tisíc obyvatel dosáhla rozvodovost v kraji hodnoty **2,5 ‰** proti 2,6 ‰ v předchozím roce. **Rozvodovost** za rok 2019 byla v ÚLK druhá nejvyšší po Libereckém kraji. Celorepublikový průměr byl o 0,2 ‰ nižší než průměr kraje. Absolutní počet rozvodů i v přepočtu na tisíc obyvatel byl v ÚLK nejnižší od roku 2000.¹⁶

3.1.3 Životní podmínky v Ústeckém kraji

V ÚLK bylo v roce 2019 celkem 367,8 tis. domácností, průměrný počet členů na domácnost byl 2,17. Čisté příjmy domácností ve výši 178,5 tis. Kč ročně byly druhé nejnižší v ČR, naopak náklady na bydlení byly druhé nejvyšší po hlavním městě Praze. Domácnosti v ÚLK, častěji než v jiných regionech ČR, uváděly problémy s vandalstvím a kriminalitou v okolí. ÚLK měl

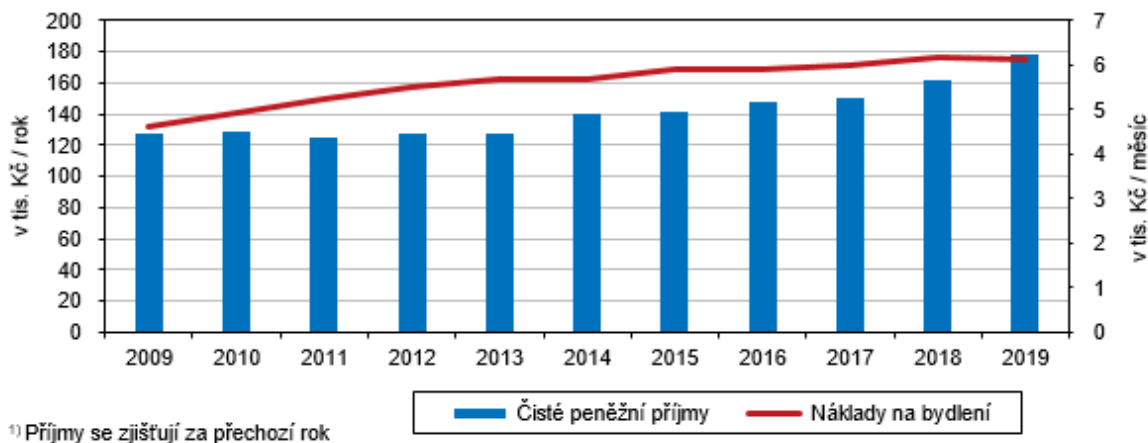
¹⁶ ČSÚ. Pohyb obyvatelstva v roce 2019 v Ústeckém kraji. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/pohyb-obyvatelstva-v-roce-2019-v-usteckem-kraji-predbezne-vysledky>.

rovněž největší podíl domácností, které si nemohou dovolit ročně týdenní dovolenou mimo domov, jíst obden maso nebo zaplatit neočekávaný výdaj.

V roce 2019 bylo v ÚLK **367 843 domácností**, tyto domácnosti měly **796 475 členů**, tj. 2,17 průměrných členů na domácnost. Oproti roku 2018 byl zaznamenán meziroční nárůst v počtu domácností o 8,0 % (+27 375), počet členů domácností naopak meziročně poklesl o 0,1 % (-970 osob). Průměrný počet členů na domácnost byl v ÚLK třetí nejnižší v ČR po Karlovarském kraji (2,13) a po Praze (2,14 členů na domácnost), ÚLK byl o 0,17 členů na domácnost pod republikovým průměrem.

Příjmy domácností se v rámci šetření zjišťují vždy za předchozí rok. V rámci šetření za rok 2019 se zjišťovaly příjmy za rok 2018. V ÚLK byly **roční čisté příjmy na domácnost** zjištěny **ve výši 178 516 Kč**. Meziročně došlo k nárůstu čistých příjmů o 10,1 % (+16 414 Kč). Z pohledu celé ČR byly roční čisté příjmy domácností v ÚLK druhé nejnižší po Zlínském kraji (175 771 Kč/rok). Průměrný čistý příjem domácností v ÚLK byl o 8,5 % nižší než průměrný čistý příjem domácností v ČR (195 071 Kč), v porovnání s příjmem v Praze byl nižší o 28,9 %.

Graf č. 4 Čisté měsíční příjmy a náklady na bydlení v ÚLK¹⁷

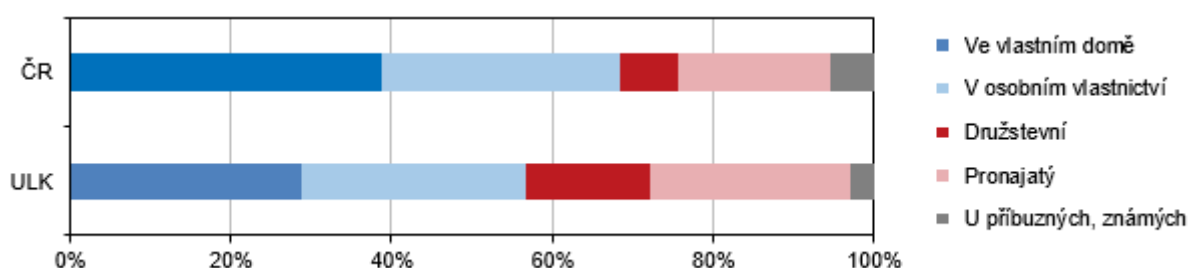
Náklady na bydlení měsíčně na domácnost celkem byly v roce 2019 v ÚLK **ve výši 6 116 Kč**, což je o 317 Kč (5,46 %) více než je republikový průměr (5 799 Kč). Meziročně byl zaznamenán pokles o 0,8 % (-47 Kč). Náklady na bydlení byly v ÚLK druhé nejvyšší v ČR

¹⁷ ČSÚ. Příjmy a životní podmínky domácností v Ústeckém kraji - 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-v-usteckem-kraji-2019>

po hlavním městě Praze, kde celkové náklady za bydlení na domácnost dosáhly hodnoty 8 100 Kč za měsíc.

Při dotazování na **druh domu** v ÚLK 30,5 % domácností uvedlo, že bydlelo v rodinném domě a 69,3 % v bytovém domě. Z hlediska právní formy užívání bytu 28,8 % domácností uvedlo, že v roce 2019 bydlelo v bytě ve vlastním domě, 28,1 % bydlelo v bytě v osobním vlastnictví, 15,3 % v družstevním bytě, 25,0 % v pronajatém bytě a 3,0 % domácností bydlelo u příbuzných a známých.

Graf č. 5 Bydlení domácností dle právní formy užívání bytu v ČR a ÚLK v roce 2019¹⁸

V **subjektivním hodnocení problémů s bydlením** uvedlo 18,1 % domácností ÚLK, že měly v roce 2019 problémy s hlukem z domu, resp. ulice, 15,2 % domácností si stěžovalo na znečištěné okolní prostředí a 14,1 % domácností mělo problém s vandalstvím a kriminalitou v okolí. ÚLK se umístil na pomyslném druhém místě s největším podílem domácností, které jako problém označily znečištění okolního prostředí (15,2 %). První místo v negativním smyslu slova obsadil ÚLK v kategorii vandalství a kriminality v okolí, když v mezikrajském srovnání tento problém uvedl největší podíl domácností.

Domácnosti v ÚLK také uvedly, že si v roce 2019 nemohly dovolit ve 33,0 % ročně týdenní dovolenou mimo domov, 12,6 % domácností si nemohlo dovolit jíst obden maso a 37,0 % domácností si nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 11 200 Kč. I když podíl domácností ÚLK, které si nemohou dovolit tyto věci, od roku 2014 převážně klesá, je i tak jejich podíl v jednotlivých kategoriích nejvyšší ze všech krajů.¹⁹

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid.

3.1.4 Zaměstnanost, zaměstnavatelé a sladování pracovního a rodinného života v Ústeckém kraji

Podle výběrového šetření pracovních sil je v kraji zaměstnáno téměř 385 tisíc osob, z nichž nejvíce je pracujících ve zpracovatelském průmyslu (101 tisíc osob dle klasifikace CZ-NACE). V roce 2018 průměrná hrubá měsíční mzda v kraji dosáhla 29 404 Kč (na přepočtenou osobu), za celorepublikovým průměrem zaostala o 2 481 Kč, ve srovnání krajů je ÚLK na sedmém místě. Pokles těžby uhlí, restrukturalizace podniků, útlum výroby i zemědělství mají za následek, že v republikovém srovnání je v ÚLK dlouhodobě nejvyšší podíl nezaměstnaných osob (4,50 %, v ČR 3,07 % k 31. 12. 2018). Ve statistickém registru ekonomických subjektů bylo koncem roku 2018 téměř 176 tisíc firem, organizací a podnikatelů. Největší část tvoří podnikatelé – živnostníci nezapsaní v obchodním rejstříku (více než 139 tisíc). Z hlediska třídění podle Klasifikace ekonomických činností se nejvíce subjektů zabývalo obchodem, opravami motorových vozidel a spotřebního zboží.²⁰

Specifika Ústeckého kraje:

- Region s nejnižším počtem obyvatel s terciárním vzděláním (pouze 11,2 % k 31. 12. 2019).
- Region s dlouhodobě jednou z nejvyšších měr nezaměstnanosti, včetně lidí v dlouhodobě evidenci, ačkoli obecně je míra nezaměstnanosti na velmi nízké úrovni (4,3 % ÚLK oproti 3 % ČR v 1. čtvrtletí roku 2020, k 31. 5. 2020 již 5 % ÚLK).
- Region s poměrně vysokým podílem obyvatelstva žijícím ve městech (79 % k 31. 12. 2019).
- Region s nejnižším podílem aktivních podnikatelů v přepočtu na tisíc obyvatel.
- Region s nejnižším disponibilním důchodem na obyvatele, tj. částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory či akumulaci aktiv (216 tis. Kč k 31. 12. 2018).²¹

Mzdy

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda dosáhla v ÚLK ve 4. čtvrtletí roku 2019 v přepočtu na plně zaměstnané osoby částky 33 429 Kč, v porovnání se stejným obdobím

²⁰ ČSÚ. Statistická ročenka Ústeckého kraje 2019. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-usteckeho-kraje-2019>

²¹ ČSÚ. Vybrané ukazatele podle krajů v 1. až 4. čtvrtletí 2019. Dostupné z:

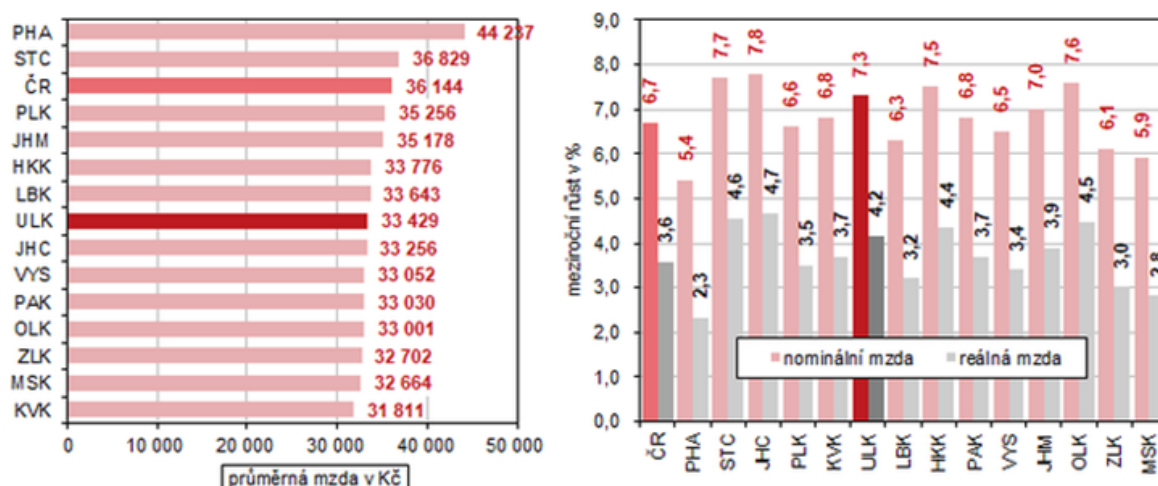
<https://www.czso.cz/documents/10180/91195099/33008619q4b1.pdf/4c3ada57-7b54-40eb-84cd-8644177cc8f2?version=1.1>

roku 2018 se zvýšila o 7,3 % (o 2 287 Kč). K růstu nominální mzdy došlo ve všech krajích republiky, v Ústeckém kraji byl pátý nejvyšší.

Průměrná mzda zaměstnanců Ústeckého kraje zaostávala za pražskými zaměstnanci téměř o čtvrtinu (o 10 808 Kč, tj. o 24,4 %). Tempo růstu nominální mzdy v ÚLK bylo proti průměru republiky vyšší o 0,6 %. Republiková průměrná mzda byla proti mzdě ÚLK vyšší o 2 715 Kč (o 7,5 %). Zvýšení průměrné mzdy v korunách bylo v kraji šesté nejvyšší.

Spotřebitelské ceny ve 4. čtvrtletí roku 2019 vzrostly o 3,0 %, reálně se tak mzdy za celou Českou republiku zvýšily o 3,6 %, nárůst byl zaznamenán ve všech krajích. **Reálná kupní síla obyvatel ÚLK se za uplynulé 4. čtvrtletí zvýšila o 4,2 %.** V porovnání s ostatními kraji byl procentní nárůst reálné mzdy pátý nejvyšší.²²

Graf č. 6 Průměrná měsíční mzda podle krajů ve 4. čtvrtletí 2019²³

Nezaměstnanost

Podíl nezaměstnaných v ÚLK v prosinci roku 2019 meziměsíčně rostl. Nezaměstnanost mužů vzrostla o 0,31 % na hodnotu 3,41 %, nezaměstnanost žen vzrostla o 0,18 % na hodnotu 4,42 %. Nezaměstnanost žen v Ústeckém kraji je stále nejvyšší z celé ČR. Nárůst nezaměstnanosti byl zaznamenán ve všech okresech ÚLK.

K **31. 12. 2019** dosáhl podíl nezaměstnaných v ÚLK **hodnoty 3,90 %**, což je o 0,25 % více než na konci listopadu 2019. V porovnání s prosincem 2018 nezaměstnanost v prosinci 2019

²² ČSÚ. Průměrná mzda a počet zaměstnanců v Ústeckém kraji ve 4. čtvrtletí 2019. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/prumerna-mzda-a-pocet-zamestnancu-v-usteckem-kraji-ve-4-ctvrtleti-2019#_ftn1

²³ Ibid.

v kraji poklesla o 0,60 %, od ledna do konce prosince roku 2019 došlo k poklesu o 0,84 %. V případě žen nezaměstnanost vzrostla o 0,18 % a dosáhla hodnoty 4,42 %, v případě mužů podíl nezaměstnaných vzrostl na hodnotu 3,41 % (růst o 0,31 %).

Meziměsíčně se podíl nezaměstnaných s větší či menší intenzitou zvýšil ve všech okresech ÚLK. V meziokresním srovnání nezaměstnanosti se v prosinci 2019 pět okresů ÚLK umístilo mezi posledními místy (na 67. či nižší pozici ze 77 pozic). Z pohledu ÚLK došlo ve většině případů ke zlepšení pozice jednotlivých okresů, pouze okres Litoměřice si pohoršil o dvě příčky (z 46. na 48. pozici). Nejvíce si polepšil okres Teplice, a to o osm příček (ze 47. na 39. pozici), a dosáhl tak z okresů Ústeckého kraje nejlepšího umístění v žebříčku.

V rámci srovnání krajů patřila na konci roku 2019 ÚLK nadále předposlední příčka hned za Moravskoslezským krajem (4,44 % podíl nezaměstnaných).

K 31. 12. 2019 registrovaly úřady práce na území ÚLK **celkem 22 637 neumístěných uchazečů o zaměstnání**, přičemž dosažitelných uchazečů ve věku 15–64 let, kteří mohli bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, bylo 20 604 (tj. 91 % evidovaných uchazečů).

Z pohledu věkové struktury mezi uchazeči o zaměstnání v prosinci roku 2019 nadále **převažovaly osoby ve věku 55–59 let** (3 082 osob, tj. 13,6 % uchazečů), **druhou nejpočetnější skupinou** byly osoby **ve věku 40–44 let** (2 624 osob, tj. 11,6 %). Mezi nezaměstnanými bylo i 251 osob ve věku 65 a více let. **Průměrný věk** nezaměstnaných vzrostl o 0,2 na hodnotu 42,3 let. Největší počet uchazečů o zaměstnání tvořili uchazeči se základním vzděláním a uchazeči se středním odborným vzděláním s výučním listem (31,7 %, resp. 29,7 %). Mezi nezaměstnanými byly i 2 % osob s vysokoškolským vzděláním.²⁴

²⁴ Ibid.

Graf č. 7 Neumístění uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa k 31.12. 2019²⁵

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, evidence úřadů práce

	Evidovaní uchazeči o zaměstnání		Volná pracovní místa hlášená úřadům práce	Uchazeči na 1 volné pracovní místo	Podíl nezaměstnaných osob (v %) ¹⁾		
	celkem	z toho dosažitelní ve věku 15-64 let			celkem	ženy	muži
Česká republika	215 532	196 285	340 957	0,63	2,87	2,93	2,81
Ústecký kraj	22 637	20 604	15 691	1,44	3,90	4,42	3,41
v tom okresy:							
Děčín	3 690	3 362	1 463	2,52	4,12	4,50	3,77
Chomutov	4 252	4 000	4 810	0,88	4,85	5,66	4,10
Litoměřice	2 434	2 225	1 400	1,74	2,92	3,26	2,60
Louny	2 759	2 408	2 103	1,31	4,32	4,80	3,85
Most	3 646	3 353	1 877	1,94	4,58	5,52	3,71
Teplice	2 445	2 207	2 626	0,93	2,64	3,03	2,28
Ústí nad Labem	3 411	3 049	1 412	2,42	4,02	4,32	3,72

¹⁾ podíl nezaměstnaných osob = počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let / počet obyvatel ve věku 15-64 let v %

Vliv Covid-19 na nezaměstnanost v ÚLK k 31. 5. 2020

K 31. 5. 2020 dosáhl podíl nezaměstnaných v ÚLK hodnoty 5,04 %, meziměsíčně oproti dubnu 2020 došlo k nárůstu o 0,29 %. Oproti lednu roku 2020 nezaměstnanost vzrostla o 0,76 %. V porovnání s květnem roku 2019 nezaměstnanost v květnu roku 2020 v kraji vzrostla o 1,00 %. V případě žen nezaměstnanost vzrostla o 0,28 % a dosáhla hodnoty 5,54 %, v případě mužů podíl nezaměstnaných vzrostl na hodnotu 4,57 % (+0,31 %). Nezaměstnanost žen v ÚLK je i nadále nejvyšší z celé ČR.

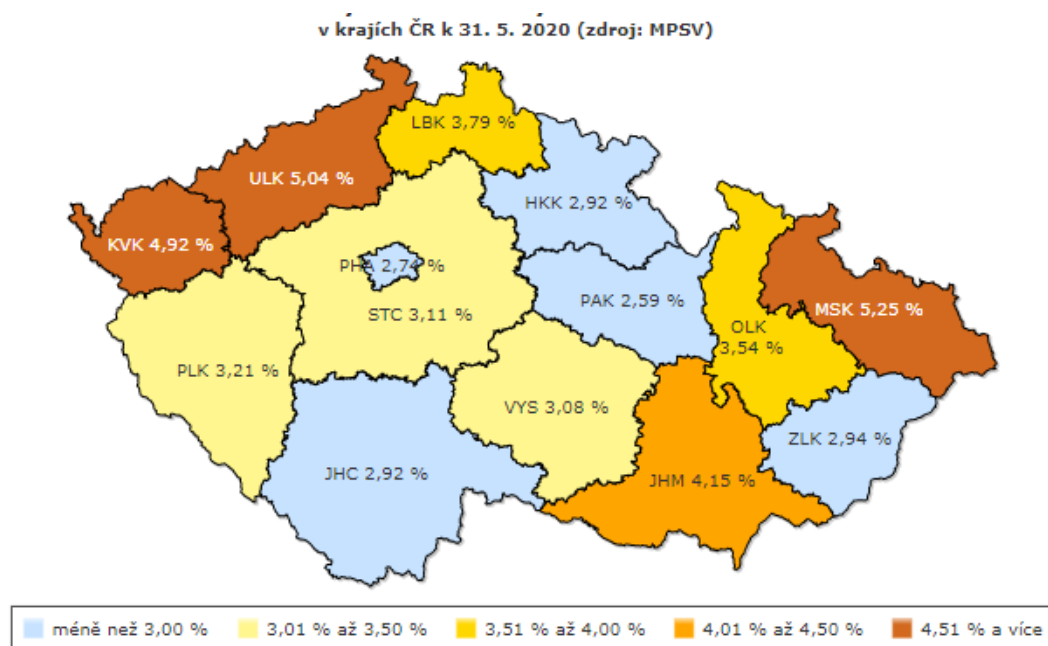
K 31. 5. 2020 registrovaly úřady práce na území ÚLK celkem 28 404 neumístěných uchazečů o zaměstnání, přičemž dosažitelných uchazečů ve věku 15–64 let, kteří mohli bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, bylo 26 572 (94 % evidovaných uchazečů). V průběhu měsíce se počet osob bez práce v kraji zvýšil o 1 453 osob. Nárůst byl zaznamenán ve všech okresech kraje vyjma okresu Litoměřice, kde došlo k poklesu o 1 uchazeče. Nejvíce vzrostl počet uchazečů v okresech Chomutov a Most (378, resp. 363 osob). Na úřadech práce bylo v kraji v květnu nově zaregistrováno celkem 3 778 osob (proti dubnu se tento počet snížil o 828 osob), z jejich evidence naopak odešlo 2 325 uchazečů.²⁶

²⁵ Ibid.

²⁶ ČSÚ. Nezaměstnanost v Ústeckém kraji v květnu 2020. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xu/nezamestnanost-v-usteckem-kraji-v-kvetnu-2020>

Graf č. 8 Neumístění uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa k 31.12. 2019²⁷

Sladování rodinného a pracovního života

Významní zaměstnavatelé v ÚLK nedisponují konkrétními koncepčními dokumenty pro tento účel, nicméně většina z nich nabízí jako minimální standard pružnou pracovní dobu (v závislosti na charakteru práce) a delší dovolenou než nařizuje zákon. Někteří zaměstnavatelé nabízejí možnost práce na zkrácený úvazek, na některých pozicích také práci z domova. Méně častým benefitem je nabídka firemní mateřské školy a také ubytování pro zaměstnance, případně jejich rodiny. Dále zaměstnavatelé v kraji nabízí řadu organizačních opatření (systém nárokového pracovního volna při určitých událostech), nadstandardní zdravotní péči, sociální a právní poradenství v soukromých záležitostech apod.²⁸

Sladování a vstřícná firemní kultura je něco, co už nyní oceňují všichni zaměstnanci. Je součástí lidských práv a správná cesta dnešní společnosti. Otázka sladování rodiny a práce se dotýká jednotlivců a rodin ve všech fázích rodinného cyklu.

Trh práce zažívá v posledních třech letech velmi turbulentní období. V letech 2018 a 2019 byl velmi napjatý, očekával se podobný vývoj i v roce 2020, do kterého nečekaně zasáhla situace kolem výskytu COVID-19.

²⁷ ČSÚ. Podíl nezaměstnaných osob v krajích k 31. 5. 2020. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xc/mapa-podil-kraje>.

²⁸ FSE UJEP. Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje. Kolektiv autorů. Dostupné z:

https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730829.

Trh práce se v uvedeném období vyznačoval velmi nízkou mírou nezaměstnanosti na hranici přirozené nezaměstnanosti, vysokým tlakem na nárůst mezd a velkým konkurenčním bojem mezi zaměstnavateli o uchazeče na trhu práce. Zároveň se měnila struktura trhu práce. Tzv. mladší generace již tvoří víc než 50 % trhu práce, s čímž jsou spojeny rozdílné požadavky a přístup (24 % generace Z, 35 % generace Y, 35 % generace X,²⁹ 6 % tiší konzervativci a další).³⁰ Přínosy pro uchazeče jsou pozitivní. Zaměstnavatelé začali přemýšlet, na co skutečně nové lidi nalákají a reálně podle toho musí konat. Přeplácení není dlouhodobě udržitelná strategie. Do popředí se vedle odměňování a benefitů dostává firemní kultura, vztahy na pracovišti a smysluplnost práce.

Firmy v ÚLK nabízejí čím dál častěji více volna a větší flexibilitu práce. Zároveň i zaměstnanci považují více volna a flexibilitu v práci za velmi důležité. Zástupci mladší generace chtějí pracovat efektivněji, novými tvůrčími způsoby, s pomocí moderních technologií. Záleží jim na budoucnosti světa a jejich okolí. Očekávají rovnost a volnost. Na důležitosti rostou vztahy, týmovost a pracovní atmosféra. Cení si dobrých vztahů, pracovních podmínek a vědomí, že jim zaměstnavatel vyjde vstříc. Vstřícná firemní kultura je proto důležitým aspektem pro úspěch. Je znakem excelentnosti. Je jedním ze základních pilířů zdravě fungující firmy.³¹

Situaci na trhu práce ovlivnila tzv. koronavirová krize a následné vyhlášení nouzového stavu vládou České republiky. Zaměstnavatelé museli ze dne na den změnit organizaci práce. Diskuze ke sladování z posledních 15 let se stávají realitou všedního dne. Firmy během 24 hodin přijaly směrnice a vnitřní předpisy pro práci na home-office. Školy byly zavřeny. Celý trh práce nyní čelí obrovské výzvě ve sladování rodinného a pracovního života a velké příležitosti ke změně. Je velkou otázkou, jestli krizové období bylo (je) dostatečně dlouhé na to, aby byly zavedené procesy sladování ponechány, pokud se osvědčily, anebo zda nastane návrat do situace panující v období před vyhlášením nouzového stavu.³²

3.2 SWOT analýza

SWOT analýza souhrnným způsobem popisuje aktuální situaci v oblasti rodinné politiky Ústeckého kraje. Byla sestavena členy regionální platformy pro rodinnou politiku Ústeckého

²⁹ Generace X – lidé narození v letech 1964 až 1980, generace Y – narození v letech 1980 až 1995, generace Z – narození po roce 1995.

³⁰ Mileniálové a kariéra: vize 2020. Dostupné z: <https://manpower.cz/media/milenialove.pdf>

³¹ SÝKOROVÁ, P. Analýza zaměstnanosti a sladování v ÚLK. [interní dokument projektu Krajská rodinná politika]. 2019.

³² SÝKOROVÁ, P. Analýza zaměstnanosti a sladování v ÚLK. [interní dokument projektu Krajská rodinná politika]. 2019.

kraje. SWOT je zkratka z anglického originálu, kde S = Strengths (Silné stránky), W = Weaknesses (Slabé stránky), O = Opportunities (Příležitosti), T = Threats (Hrozby).

Silné stránky

- V kraji existuje mezi aktéry rodinné politiky zájem zlepšit situaci a vzájemnou spolupráci a komunikaci.
- Existence katalogu sociálních služeb, komunitních plánů a koordinačních skupin pro rodinné aktivity v obcích kraje.
- V některých oblastech kraje se vyskytuje levné bydlení.
- Aktivní síť mateřských a rodinných center v celém rozsahu kraje a aktivní spolupráce s celorepublikovou organizací Síť pro rodinu.
- Úspěšná osvěta o dobrovolnictví a systém dobrovolnické pomoci díky aktivnímu působení neziskových organizací v kraji.
- Dostatečná nabídka míst v mateřských školách a zařízeních předškolní péče.
- Existence řady rodinných a sociálních poraden místních i krajských, a dalších služeb pro rodiny.
- Existence pestré nabídky volnočasových aktivit a příhodné přírodní podmínky k trávení volného času rodin v regionu.
- Kraj má na většině území dobře zajištěnou dopravní obslužnost (železniční a silniční veřejnou dopravu) a poskytuje relativně dobrou možnost mobility rodinám a dostupnost služeb. Díky integrovanému dopravnímu systému Doprava Ústeckého kraje poskytuje slevy na cestování v rámci kraje.
- Široká síť zdravotnických zařízení (lůžkových i ambulantních) a zařízení sociální péče, jejich dobrá dostupnost na většině území kraje.
- Funkční systém Rodinných a Senior pasů, nabídka dotačních výzev na podporu prorodinných aktivit a souvisejících oblastí.
- Existence pracovní skupiny rodinné politiky jako poradního orgánu Krajského úřadu.

Slabé stránky

- Absence sociálního bydlení.
- Kraj je zatížen řadou sociálních a demografických negativ (velký počet sociálně vyloučených lokalit, vysoké dluhové zatížení obyvatelstva a exekuce, nižší nejvyšší dosažené vzdělání, vysoká nezaměstnanost). Z tohoto důvodu je pozornost zaměřena spíše na nefunkční rodinu a sociální politiku. V rodinné politice je ale potřeba rozvíjet i systematickou podporu nižší a střední ekonomické třídy.

- Nízký status rodiny, změnila se struktura rodiny, navýšil se podíl jednočlenných domácností, bezdětných párů i nesezdaných soužití, vysoká rozvodovost. Nedostatečná osvěta v oblasti rodičovství, manželství a partnerství. Nedostatečná zodpovědnost v přístupu k rodičovským kompetencím.
- Nutnost většího pokrytí nabídky volnočasových aktivit/prostor zaměřené specificky pro aktivní trávení času mládeže.
- Historická, geografická, ekonomická a demografická odlišnost kraje, a z toho důvodu přerušená identita území, slabá identifikace většiny obyvatel s územím, v němž žijí (nejen s krajem, ale i s obcí), nízká míra sociální soudržnosti a vztahu k území a veřejnému prostoru. Slabá role občanských iniciativ, spolkového života a místní kultury a tradic. Negativní obraz kraje v očích obyvatel. Z těchto důvodů dochází k neustálému odlivu obyvatel z kraje.
- Časté stěhování rodin mezi obcemi vedoucí k obtížnému budování kontinuity služeb a podpory těchto rodin.
- Nedostatečné personální zajištění rodinné politiky na KÚ a nízké finanční prostředky pro podporu rodinné politiky.
- Slabá komunikace kraje s rodinami a obtížné získávání zpětné vazby.
- Nedostatečná nabídka flexibilních forem zaměstnávání ze strany zaměstnavatelů a nedostatečná podpora a nabídka možností ke sladování práce a péče o rodinu.
- Specifické území Šluknovského výběžku, které z důvodu své geografické polohy nedosáhne na dříve jmenované výhody (dobrá dopravní obslužnost, dostupnost služeb apod.) a je rovněž spojeno se zásadním nedostatkem kvalifikovaných lidí, kteří jsou ochotni působit v dané lokalitě.

Příležitosti

- Rostoucí zájem zaměstnavatelů v kraji o realizaci opatření směřujících k podpoře sladování rodinného a pracovního života.
- Možnost využití činnosti komunitních spolků a aktivních občanů.
- Zvyšující se zájem veřejnosti i organizací o dobrovolnickou činnost.
- Realizace systémového projektu MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň“.
- Realizace systémových projektů MPSV „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“ a „Podpora implementace dětských skupin“.
- Podpora mezigeneračních aktivit.
- Větší informovanost a tlak na vytváření lokálních a firemních koncepcí rodinné politiky.

Hrozby

- Narůstající administrativa v rámci městských úřadů, ale i dalších aktérů rodinné politiky.
- Odliv mladého kvalifikovaného obyvatelstva z kraje.
- Stárnutí obyvatelstva kraje.
- Celkově špatná socioekonomická situace rodin v kraji.
- Nepřehledná situace plynoucí z velkého množství pracovních skupin pro rodinnou a sociální politiku působících v rámci kraje.
- Nepříznivý obraz kraje v očích obyvatelstva spolu se zhoršeným životním prostředím.
- Nedostatek odborných lékařů a jejich vysoký věk přinášející riziko nedostatečné péče do budoucna.
- Nedostatečné finanční prostředky na realizaci opatření a činností v rámci rodinné politiky.

3.3 Rodinná politika v Ústeckém kraji

Ústecký kraj má schválenou „Koncepci rodinné politiky na období 2019–2021“, která je dostupná na webových stránkách Krajského úřadu www.kr-ustecky.cz v sekci „Rodinná politika“, která byla nově při této příležitosti zřízena. V sekci jsou zveřejňovány aktuální informace, například i ve spolupráci s organizacemi působícími v této oblasti.

Kraj doposud nemá vyčleněno speciální oddělení pro rodinnou politiku, personálně RP zajišťuje pracovnice odboru sociálních věcí Krajského úřadu, která vedle agendy rodinné politiky řeší i další oblasti.

Kraj podporoval rodinnou politiku prostřednictvím dotačního programu „Podpora Ústeckého kraje v oblasti prorodinných aktivit“ na každý rok, ve kterém bylo alokováno 500 tis. Kč. Tento dotační titul byl rozhodnutím Zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 20. 4. 2020 zrušen bez náhrady z důvodu současné situace související s vyhlášeným nouzovým stavem v souvislosti se šířením nákazy Covid-19.³³

V kraji funguje projekt Rodinné pasy. Výhody a slevy karty Rodinný pas Ústecký kraj nabízí již od roku 2008. V kraji také od roku 2014 fungují Senior pasy. V rámci akce Rodinné stříbro provozuje Ústecký kraj turistické aktivity a značení turistických tras, jejichž cílem je podpora turistického ruchu v kraji.

³³Zrušení dotačního programu "Podpora Ústeckého kraje v oblasti prorodinných aktivit 2020".
Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1744588

Ústecký kraj pravidelně od roku 2012 vyhlašuje soutěž Cena hejtmána za společenskou odpovědnost, do které se hlásí zaměstnavatelé včetně samospráv na území kraje. Každoročně má tato soutěž velký úspěch, oceňováni jsou zaměstnavatelé v několika kategoriích a jedná se především o společenskou odpovědnost v přístupu ke komunitě, pomoc osobám se zdravotním postižením, systém zaměstnaneckých benefitů či ohled na životní prostředí kraje.

Kraj si v rámci přípravy „Koncepce rodinné politiky“ nechal Univerzitou J. E. Purkyně v Ústí nad Labem zpracovat dotazníkové šetření k situaci rodin. Na základě výsledků tohoto šetření vznikl dokument „Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje“ mapující situaci rodin a RP v rámci kraje, jehož součástí je také samostatná kapitola věnovaná situaci rodin v strukturálně slabých územích kraje.

3.4 Cíle stávající Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje³⁴

V návrhové části Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje jsou uvedeny tyto cíle:³⁵

3.1 Institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky na úrovni kraje a podpora téhož na obecní úrovni

Cíl 3.1.1 Ukotvení agendy regionální rodinné politiky v systému Ústeckého Kraje a Krajského úřadu Ústeckého kraje

Cíl 3.1.2 Prorodinný přístup je uplatňován v rámci koncepcí a strategií Ústeckého kraje

Cíl 3.1.3 Prostřednictvím realizace koncepce rodinné politiky podporuje Ústecký kraj rodinu ve všech jejích podobách

Cíl 3.1.4 Vytvoření nástroje pro komunikaci rodin a aktérů rodinné politiky, informování o všech oblastech rodinné politiky

³⁴Označení cílů vychází z platné koncepce KÚ ÚLK a je ponecháno, protože se na ně v tomto návrhu rozšíření navazuje.

³⁵Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje, Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialyzukver/16_ZUK_2018-12-10/pdf/16_ZUK_MAT_11_5_priloha_1.pdf

3.2 Podpora podmínek pro harmonizaci rodinného a pracovního života

Cíl 3.2.1 Podpora realizace opatření umožňující rodičům (případně pečujícím osobám) sladění jejich pracovního a rodinného života.

3.3 Kraj přátelský rodině

Cíl 3.3.1 Přímá podpora rodiny

Cíl 3.3.2 Finanční podpora rodinných aktivit a opatření

Cíl 3.3.3 Podpora služeb pro rodiny a dotváření veřejného prostoru pro rodiny s dětmi, mládež a seniory

Cíl 3.3.4 Podpora strukturálně slabých území v prarodinných aktivitách

3.4 Osvětová informační činnost směřující ke zdravé a funkční rodině

Cíl 3.4.1 Podpora aktivit vhodně doplňující systém sociálních a zdravotních služeb poskytovaných převážně zdravotnickými zařízeními a NNO působících v oblasti prarodinných aktivit.

3.5 Naplňování cílů stávající Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje

Na počátku roku 2020 vydal KÚ ÚLK „Zprávu o plnění Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019–2021 za rok 2019“. Tato zpráva je dostupná na webových stránkách KÚ³⁶ a obsahuje vyhodnocení všech jednotlivých cílů a jejich plnění.

3.1 Institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky na úrovni kraje a podpora téhož na obecní úrovni

Cíl 3.1.1 Ukotvení agendy regionální rodinné politiky v systému Ústeckého Kraje a Krajského úřadu Ústeckého kraje je v současné době považován za splněný.

³⁶Zpráva o plnění Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019–2021 za rok 2019, Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialyzukver/29_ZUK_2020-04-20/pdf/29_ZUK_MAT_20_4_priloha_1.pdf

Cíl 3.1.2 Prorodinný přístup je uplatňován v rámci koncepcí a strategií Ústeckého kraje je považován za splněný vydáním KRP ÚLK, která je průběžně vyhodnocována a je brán zřetel na rodinu při tvorbě dalších strategických dokumentů.

Cíl 3.1.3 Prostřednictvím realizace koncepce rodinné politiky podporuje Ústecký kraj rodinu ve všech jejích podobách je považován za částečně splněný, neboť vzhledem k předchozímu vypracování analýzy potřeb rodin v ÚLK ještě nebylo zahájeno monitorování situace rodin v kraji (předpoklad začátku plnění je v roce 2020). Další opatření jsou naplňována průběžně. Potíže jsou při naplňování potřeb rodiny v oblasti pokrytí zdravotní péče. Další oblasti života rodin Ústecký kraj naplňuje prostřednictvím podpory dalších subjektů, což jsou nejen sociální služby, ale také další organizace, které se věnují především rodinám.

Cíl 3.1.4 Vytvoření nástroje pro komunikaci rodin a aktérů rodinné politiky, informování o všech oblastech rodinné politiky je částečně splněn. Byla vytvořena sekce RP na webových stránkách, dochází k realizaci osvětových aktivit a sdílení dobré praxe, byl vydán Katalog sociálních služeb ÚLK.

3.2 Podpora podmínek pro harmonizaci rodinného a pracovního života

Cíl 3.2.1 Podpora realizace opatření umožňujících rodičům (případně pečujícím osobám) sladění jejich pracovního a rodinného života je částečně plněn. V roce 2019 byla vyhlášena Cena hejtmana za společenskou odpovědnost, dále byla uzavřena nová smlouva o spolupráci s organizací Síť pro rodinu, z. s. Samotný KÚ jde jako zaměstnavatel ostatním v kraji příkladem. Má vytvořen systém zaměstnaneckých benefitů a v případě, že je to s ohledem na pracovní náplň možné, umožňuje zaměstnancům flexibilní úvazky.

KÚ vnímá jako potřebné věnovat se oblasti motivace zaměstnavatelů ke sladování pracovního a rodinného života a také oblasti podpory neformálních pečovatelů.

3.3 Kraj přátelský rodině

Cíl 3.3.1 Přímá podpora rodiny je částečně plněn. Podporu sňatečnosti a manželství a služby pro rodinu zajišťují různé organizace v kraji, jejich seznam je zveřejněn v Katalogu sociálních služeb. Jak bylo zmíněno, nedostatky jsou v zajištění odborných lékařů v kraji.

Cíl 3.3.2 Finanční podpora rodinných aktivit a opatření je částečně plněn. ÚLK každoročně již od roku 2015 vyhlašoval dotační titul na podporu v oblasti prorodinných aktivit. Pro rok 2021

je navrhováno navýšení alokace dotačního programu z 500 000 Kč na 1 mil. Kč. Faktem je, že tento dotační titul byl v dubnu 2020 zrušen bez náhrady, jak je uvedeno výše v kapitole 4.3.

Cíl 3.3.3 Podpora služeb pro rodiny a dotváření veřejného prostoru pro rodiny s dětmi, mládež a seniory je částečně naplňován ÚLK skrze Rodinné a Senior pasy, dále zlevněným jízdným, darem na podporu obědů do škol v hodnotě 900 tis. Kč. Na území kraje také funguje projekt „Euroklíč“.³⁷

Cíl 3.3.4 Podpora strukturálně slabých území v prarodinných aktivitách byl vyhodnocen jako nesplněný, intenzivně se řeší zajištění lékařské péče pro obyvatele Šluknovského výběžku a je plánována návštěva za účelem monitorování situace a získání příkladů dobré praxe v oblasti RP.

3.4 Osvětová informační činnost směřující ke zdravé a funkční rodině

Cíl 3.4.1 Podpora aktivit vhodně doplňující systém sociálních a zdravotních služeb poskytovaných převážně zdravotnickými zařízeními a NNO působících v oblasti prarodinných aktivit je považován za naplňovaný prostřednictvím organizací poskytujících služby pro rodiny a místních zájmových spolků a prostřednictvím finanční podpory, kterou KÚ těmto organizacím poskytuje, a dále prostřednictvím spolků, které využívají finanční podporu obcí a Ústeckého kraje. Využívají se především dotační tituly pro oblast sportu a kulturních aktivit, Místních akčních skupin, Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva obrany, Ministerstva zdravotnictví, Agentury pro sociální začleňování a Agendy 21 aj.³⁸

³⁷ Projekt Euroklíč poskytuje lidem se zdravotním postižením speciální klíč, který je nezbytný pro odemykání míst osazených Eurozámkem. Zajišťuje rychlou a důstojnou dostupnost veřejných sociálních a technických kompenzačních zařízení. Např. výtahů, svislých a schodišťových plošin a podobně.

³⁸ Zpráva o plnění Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019–2021 za rok 2019, Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialy/ukver/29_ZUK_2020-04-20/pdf/29_ZUK_MAT_20_4_priloha_1.pdf

4 Návrhová část

V této části jsou popsány návrhy na rozšíření stávajících opatření a návrhy na nová opatření a aktivity v rámci jednotlivých cílů KRP ÚL.

4.1 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti institucionálního zajištění rodinné politiky

Návrh rozšíření stávajícího opatření:

Opatření 3.1.1.2 Zabezpečení funkčního místa referenta rodinné politiky v rámci sociálního odboru Krajského úřadu Ústeckého kraje

„Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje“ zahrnuje systematickou podporu rodin prostřednictvím vzájemně propojených opatření týkajících se různých oblastí jejich života. Nejedná se přitom převážně o přímou finanční podporu rodin, nýbrž spíše o vytváření podmínek, navrhovaných opatření obcím a zaměstnavatelům, popularizaci témat a předávání příkladů dobré praxe všech zúčastněných aktérů. Pro dosažení cílů rodinné politiky je třeba zachovat finanční zdroje v rámci dotačních titulů odborů krajského úřadu. Naplňování aktivit a cílů strategického dokumentu tvoří ucelenou agendu od metodického vedení, přípravy podkladů, řešení dotačních titulů. Referent/referentka by kompletně řešil rodinnou a seniorskou politiku, což je spojeno s určitou časovou a odbornou náročností.

Je proto důležité zaměřit se především na návrhovou část 3.1. (viz str. 33) stávající KRP ÚLK a s nejvyšší prioritou zajistit samostatného referenta/referentku rodinné politiky (případně politiky stárnutí a genderu).

Pozici referenta/referentky rodinné politiky lze definovat dle odborného referátu Karla F. Hofingera, který hovoří o tzv. Aktivistovi rodinné politiky následujícím způsobem:

- „Aktivista rodinné politiky působí jako účinný převodový systém rodinně orientovaných aktivit a iniciátor vzniku přání rodin;
- stará se o to, aby stávající rodinný program byl přetvářen, byl oslovující a stále aktualizován;
- získává a rozvíjí vlastní odbornou kompetenci pro řešení situací týkajících se rodiny, tj. získává odpovídající znalosti a povědomí o problematice, a tak je oprávněn k této činnosti (kreativita, metody atd.);

- působí jako odborník je také neustále otevřený pro nezbytné informace, aby mohl informacemi sloužit;
- působí jako mluvčí rodin a stará se o to, aby v různých politických rozhodnutích byl brán zřetel na rodinu a opatření byla činěna pouze v duchu prorodinných snah.³⁹

Referent/referentka by měl/a mít celý úvazek pro naplňování cílů a opatření „Koncepce rodinné politiky ÚLK“. Slučování více funkcí či povinností není vhodným řešením a stává se kontraproduktivním. Referent/referentka se tak nemůže plně věnovat obsáhlé problematice RP a plnění cílů a opatření „Koncepce rodinné politiky ÚLK“.

V otázce hledání finančních zdrojů pro zajištění kvalitního fungování této pracovní pozice je možné se spojit např. s Národní sítí Zdravých měst, jejíž je ÚLK členem. Ideálně by tak došlo k propojení aktivit na podporu RP s aktivitami „zdravého kraje“ a nalézt vhodné finanční prostředky.⁴⁰ Rodinná politika a její opatření musí vycházet z impulzů rodin a jejich sdružení či odborných institucí. Jejich diskuze a prosazení je však nemyslitelné bez institucionálního zabezpečení na úrovni samosprávy. Pokud chybí relevantní politická zakázka na rozvoj rodinné politiky, je její trvání krátkodobé, parciální a nekoncepční. Aktivní občané nebo prorodinné organizace mohou navržená opatření rodinné politiky naplňovat, ale nemohou proces jejího rozvoje řídit.⁴¹

Výsledným produktem podpory je koordinovaný přístup k problematice podpory rodiny v Ústeckém kraji a koncepční zabezpečení rodinné politiky prostřednictvím spolupráce s obcemi a městy na území kraje.

Návrh rozšíření – nové opatření:

Opatření 3.1.1.4 Zabezpečení vzniku oddělení pro rodinnou politiku v rámci Krajského úřadu Ústeckého kraje

ÚLK nemá vytvořeno oddělení pro rodinnou politiku. Toto oddělení je potřebné pro systematické vedení rodinné politiky a hledání nových cest k prosazování cílů a opatření

³⁹ Referát na téma regionální rodinná politika, Karl F.Hofinger. Dostupné z: <https://rodiny.cz/wp-content/uploads/8hofinger.doc>

⁴⁰ Nabízí se například možnost financování z Operačního programu zaměstnanosti, avšak tato varianta je spojena s určitými riziky. Toto řešení financování by bylo jen na určité časové období, což s sebou nese nejistotu v dlouhodobém časovém horizontu.

⁴¹ MPSV. Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni. Dostupné z: http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf

současné KPR ÚLK. Oddělení rodinné politiky by významně rozšířilo aktivity ÚLK v oblasti rodinné politiky, mezi jeho činnosti by mimo jiné patřilo:

- Monitorování situace a potřeb rodin v ÚLK a tvorba metodických nástrojů.
- Komunikace s cílovou skupinou RP a rozesílání newsletterů zájemcům o aktualitách v RP kraje.
- Sítování kontaktů a větší komunikace kraje s organizacemi, které se věnují rodinám.
- Shromažďování přístupů, příkladů dobré praxe z vlastního kraje, ČR, zahraničí. Propagace příkladů dobré praxe rodinné politiky v obcích daného kraje.
- Zmapování služeb pro rodiny s dětmi v ÚLK.
- Vytváření sítě médií a subjektů pro informovanost obcí i občanů – např. vytvoření portálu pod hlavičkou ÚLK, kde budou dostupné informace o volnočasových aktivitách v ÚLK, seznam dětských skupin a mikrojeslí v ÚLK.
- Metodické vedení obcí a zaměstnavatelů vedoucí k jejich koncepčnímu přístupu k rodinné politice.
- Osvětová činnost, zejména šíření hlavního sdělení, že podpora rodin je důležitá, zejména s ohledem na odliv mladších obyvatel z kraje. Pořádání a podpora odborných vzdělávacích akcí zaměřených na vzdělávání pracovníků obcí a dalších subjektů, které se zabývají problematikou rodinné a seniorské politiky a dále mohou šířit tyto informace nebo pořádat vlastní vzdělávací akce pro veřejnost.

Návrh rozšíření – nové opatření:

Opatření 3.1.1.5 Podpora vzniku lokálních koncepcí rodinné politiky a zvyšování kompetencí obcí a dalších subjektů v oblasti rodinné a seniorské politiky

Jednou z úloh kraje při tvorbě a realizaci rodinné politiky na regionální úrovni je funkce koncepční, kdy má kraj aktivně vytvářet regionální rodinné politiky na základě vlastních koncepcí.⁴² Proto je třeba, aby se kraj aktivně podílel na podpoře a vzniku regionálních koncepcí obcí.

⁴² MPSV. Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické doporučení MPSV. 2008. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Rodinna_politika.pdf/c5ac6806-30a5-813c-a561-1578df33368e

V tomto směru může kraj poskytovat podporu:

- finanční - např. formou soutěže nebo dotačního programu, kde by obec (město) mohla získat finanční podporu k realizaci záměru podpory rodinné politiky na základě nově vytvořené koncepce rodinné politiky obce (města).
- metodickou – poradenství pro města a obce v koncepční oblasti rodinné politiky, zejména při záměru obce (města) koncepci nově vytvořit. Lze realizovat formou pořádání seminářů nebo workshopů pro zástupce obcí.

4.2 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti komunikace kraje s cílovou skupinou rodinné politiky

V dokumentu „Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje“ je stanoveno mnoho cílů, které pro své naplnění potřebují jasnou a aktivní komunikaci ze strany úřadu. Efektivní komunikace směrem k rodinám, zaměstnavatelům a dalším aktérům rodinné politiky povede k plnění cílů zaměřených na osvětu, včasnou informovanost, prevenci, podpoře činnosti aktérů rodinné a sociální politiky, motivaci zaměstnavatelů řešit tematiku sladování rodinné a pracovního života a mnoho dalších.

"Z dotazníkového šetření vyplynulo, že rodina je nejčastějším důvodem, proč v kraji zůstat. Mezi nejpotřebnější opatření z hlediska rodiny patří prevence drog a kriminality, dostupné volnočasové aktivity pro školní děti, zařízení pro děti po vyučování a budování sportovišť. Nejmenší spokojenost panuje v kraji s nájemným bydlením, zařízeními pro volný čas mládeže a kulturním vyžitím. Dle obyvatel kraje se záležitosti úzce spojené s rodinou podle větší části respondentů zhoršují, což pociťují především rodiny s dětmi ve školním věku." ⁴³

Dokument dokládá skutečnost, že efektivní komunikace úřadu o pozitivních krocích v oblasti rodinné politiky bude mít významný dopad na vztah obyvatel ke kraji. Aby úřad mohl plnit cíle koncepce rodinné politiky a komunikovat plnění těchto cílů, potřebuje využívat nástroje efektivní komunikace. Základem systematické práce, která má následně ulehčit práci úředníků, je tvorba komunikační strategie, poté úprava stávajícího webu a zavedení pravidelného newsletteru.

⁴³ Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730829

Návrh rozšíření stávajícího opatření:

Opatření 3.1.4.1 Úprava webové stránky kraje, případné vytvoření samostatné webové stránky pro rodinnou politiku

Stávající opatření KRP ÚLK „3.1.4.1 Vytvoření a aktivní využívání podsekce „Rodinná politika“, která bude umístěna v sekci „Sociální péče“ na webových stránkách Ústeckého kraje“⁴⁴, je již částečně realizováno. Zařazení sekce rodinné politiky ve struktuře webové stránky Krajského úřadu není bohužel pro cílovou skupinu dostatečně viditelné. Větší účinnosti této sekce lze dosáhnout několika způsoby.

Nejvýrazněji by přispělo vytvoření samostatné informační webové stránky zaměřené pouze na oblast rodinné politiky v kraji, která by se mohla stát informačním zdrojem a rozcestníkem pro všechny aktéry i cílové skupiny rodinné politiky. Pokud tato možnost není realizovatelná, je třeba přizpůsobit stávající sekci následujícím způsobem:

- Umístit sekci „Rodinná politika“ na titulní stránku webu, odkazovat na sekci „Rodinná politika“ je potřeba také ze sekcí „Občan a obce“, „Školství, mládež a tělovýchova“, „Senioři a hendikepovaní“, „Servis pro podnikatele“, „Rodinné stříbro“ a sekce „Úřední deska“. Zásadní je zviditelnit rodinnou politiku a aktivity v této oblasti u jejích dalších aktérů (obce, zaměstnavatelé, pracovníci institucí a organizací, senioři), ale také popularizovat stránku a její obsah u těch rodin, které zatím nevyhledávají informace z oblasti sociální péče, a plnit tedy cíle zaměřující se na prevenci (cíle 3.3 a 3.4 KRP ÚLK).
- Zpřehlednit sekci „Rodinná politika“, zařadit na titulní stranu výpis nejaktuálnějších příspěvků a dát možnost listovat i ke starším příspěvkům. Nad výpisem aktuálních příspěvků je zapotřebí implementovat filtr dle kategorií. Kategorie by mohly být: Rodič, Mládež, Zaměstnavatel, Pracovník organizace. Lze také implementovat další filtry zaměřené na čas vydání příspěvku, platnost příspěvků (například u akcí, výzev, setkání), typu příspěvku (výzva, akce, kampaň).
- Doplnit výzvu k odběru newsletteru nebo novinek z této oblasti do sekce „Rodinná politika“
- Umístit kontakt na koordinátora rodinné politiky Ústeckého kraje.

Za dokončení úprav na webu by měl být zodpovědný koordinátor rodinné politiky, který by měl spolupracovat s vedoucím Odboru sociálních věcí a IT podporou.

⁴⁴ Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje, Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialyzukver/16_ZUK_2018-12-10/pdf/16_ZUK_MAT_11_5_priloha_1.pdf

Návrh rozšíření – nové opatření:

Opatření 3.1.4.4 Vytvoření komunikační strategie krajského úřadu směrem k aktérům a cílovým skupinám rodinné politiky v kraji

Komunikační strategie je plán, který je doplněn zdrojovým dokumentem. Určuje typ a formát informací, které bude úřad v rámci rodinné politiky šířit, pro koho budou tyto informace zpracovány a jakými kanály dosáhne nejefektivnější komunikaci k cílovým skupinám zmíněným v dokumentu „Koncepte rodinné politiky Ústeckého kraje“.

Zásadní je, zvážit, jaké personální kapacity má úřad v oblasti rodinné politiky, a dle toho vybrat konkrétní metody komunikace.

Návrh rozšíření – nové opatření:

Opatření 3.1.4.5 Zavedení Newsletteru s informacemi k rodinné politice

Tento informační kanál slouží jako reprezentace objemu aktivit úřadu i ostatních aktérů působících v oblasti rodinné politiky. Newsletter neboli oběžník by měl být pravidelný, nebo závislý na objemu aktuálně platných informací, které může laická i odborná veřejnost využít. Je tedy možné newsletter posílat odběratelům čtvrtletně až měsíčně, nebo v závislosti na období grantových výzev, začátku kroužků pro mládež, táborů, vzdělávacích aktivit a podobně.

Newsletter by měl obsahovat rubriky jako akce a služby pro rodiny, rubriku o lékařských službách, rubriku o aktivních organizacích, které svou činností zasahují do oblasti rodinného života, rubriku vzdělávání pro rodiče, výzvu ke spolupráci pro instituce, organizace a zaměstnavatele (účast na platformách a kulatých stolech, grantové výzvy), rubriku příklady dobré praxe.

Nesmíme zapomínat, že komunikace musí probíhat obousměrně, a proto je nutné, aby newsletter obsahoval kontaktní e-mail s výzvou o zasílání podkladů pro jednotlivé rubriky, kontaktní e-mail s výzvou zpětné vazby na obsah newsletteru nebo aktivity úřadu.

Newsletter úřadu v oblasti rodinných aktivit by měl šířit informace o službách aktérů rodinné a sociální politiky, jak je zmíněno v KRP ÚLK v „*opatření 3.3.1.2 Vizibilita aktérů rodinné politiky a informovanost rodičů a pečujících osob o jejich službách*“. Taktéž je možné zveřejňovat pracovní nabídky zaměstnavatelů, kteří aktivně spolupracují s úřadem a kteří plní některá z opatření z „*cíle 3.2.1 Podpora realizace opatření umožňující rodičům (případně pečujícím osobám) sladění jejich pracovního a rodinného života*“ KRP ÚLK.

Newsletter je užitečným nástrojem, kterým lze včas informovat o plánovaných akcích (kulturních, vzdělávacích, sportovních, společenských apod.), šířit příklady dobré praxe z těch oblastí, o kterých se zmiňuje KRP ÚLK a může také pravidelně v cyklech připomínat praktické informace cílovým skupinám z oblasti prevence psychického a fyzického zdraví, jak je zmíněno v opatření 3.3.1.3 KRP ÚLK. Podklady pro tvorbu newsletteru bude možné získat z pravidelných i občasných akcí a setkání (konkrétně ve spojení s plněním cíle 3.1.1 KRP ÚLK a realizaci opatření o fungující pracovní skupině pro rodinnou politiku a výboru pro sociální věci). Zpracování obsahu newsletteru by mohlo spadat pod „*Opatření 3.1.1.2 Udržení stávající pracovní pozice koordinátora prorodinné politiky v rámci sociálního odboru Krajského úřadu Ústeckého kraje*“ KRP ÚLK.

Přihlášení se pro odběr informačního newsletteru úřadu by mělo být viditelně umístěno na webových stránkách úřadu s tematikou rodinné politiky a aktivně propagováno na veřejných akcích pro rodiny, odborných seminářích pro zaměstnavatele a další aktéry rodinné politiky a samozřejmě také na platformách s rodinou tematikou.

Strategicky výhodná by byla spolupráce s obcemi pro šíření informace o možnosti odebírat newsletter, ale také pro tvorbu obsahu, tedy získávání a šíření informací z obcí. Tato aktivita pomůže naplnění „*Cíle 3.3.4 Podpora strukturálně slabých území v prorodinných aktivitách*“ a opatření 3.3.4.1 a 3.3.4.2 KRP ÚLK.

Příprava newsletteru spadá pod kompetence koordinátora rodinné politiky. Koordinátor na obsahu bude spolupracovat se členy pracovní skupiny pro rodinnou politiku.

4.3 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti podpory podmínek pro harmonizaci rodinného a pracovního života a spolupráce a podpory kraje a zaměstnavatelů

Návrh rozšíření stávajícího cíle a opatření:

Cíl 3.2.1 Podpora realizace opatření umožňujících rodičům (případně pečujícím osobám) sladění jejich pracovního a rodinného života.

Opatření 3.2.1.1 Opatření v oblasti podpory zaměstnavatelů

Opatření 3.2.1.2 Opatření v oblasti posilování společenské odpovědnosti firem vůči regionu⁴⁵

Otázka **sladování rodiny a práce se dotýká jednotlivců a rodin ve všech fázích rodinného cyklu**. Nejčastější chybou při řešení otázky sladování práce a rodiny je zaměřování se pouze na rodiny s malými dětmi, čímž se nepokrývá celé spektrum situací, které v rodinách nastávají. Kromě péče o děti a další členy rodiny se jedná také o péči o domácnost a „soukromý život“ zahrnující vzdělávání, osobní zájmy, další aktivity a koníčky jedince.

Pozornost vědeckých studií i debat zainteresovaných veřejných aktérů zatím soustředila převážně na strategie harmonizace rodiny a práce u rodin s nezletilými dětmi. I bezdětní jedinci či páry, starší rodiče po odchodu dětí z domácnosti a senioři se ve svém každodenním životě do určité míry potýkají s otázkou, jak efektivně kombinovat své rodinné a pracovní závazky či osobní zájmy.⁴⁶

Zaměstnavatelé by měli mít zakomponovanou strategii rodinné politiky ve svých firemních strategiích a tím mít motivaci se trvale v této oblasti zlepšovat. **Výsledkem je firma, která je skvělým místem pro lidi, pro práci.**

Nejčastější způsob, jakým se rodinné politice ve firmách věnují:

- strategicky – koncepčně a dlouhodobě (formálně vs. opravdu to žijí);
- přirozeně – aktivity dělají, ale nemají je sepsané;
- ad hoc – situace se řeší, až když někdo přijde s konkrétním požadavkem;
- neřeší vůbec.

Přínosy aktivní rodinné politiky ve firmách:

- přínos pro společnost, region a komunitu;
- konkurenceschopnost a dobré jméno na trhu práce, atraktivita zaměstnavatele;
- dobré vztahy a pracovní prostředí;
- buduje a posiluje loajalitu zaměstnanců, zákazníků a zainteresovaných stran;

⁴⁵ Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje, Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialyzukver/16_ZUK_2018-12-10/pdf/16_ZUK_MAT_11_5_priloha_1.pdf

⁴⁶ Ettlerová, S. Rodina a zaměstnání I. Svobodní jedinci. 2007.

Hašková, H. Fenomén bezdětnosti. 2009. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 267 s. ISBN 978-80-7419-020-9.

Svobodová, E., Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání. 2007. Raabe ISBN 978-80-86307-39-8.

- kredit ve vztahu k dodavatelům, zákazníkům a partnerům;
- konkurenceschopnost a přínos pro byznys.

Zaměstnavatelé jsou důležitým **ambasadorem společenských hodnot**, mezi které **hodnota rodiny jednoznačně patří**. Dobří zaměstnavatelé vytváří příznivé prostředí podporující sladování rodiny a práce svých zaměstnanců. Vstřícná firemní kultura založená na **respektování člověka**, jeho individuality, potenciálu a jeho osobního života, podporuje diverzitu a pozitivně ovlivňuje pestrost, funkčnost a stabilitu celého systému.

Mnoho firem koncepci RP v oficiální podobě vytvořenou nemá a tématem se vůbec nezabývá, jelikož RP často bývá součástí firemních programů péče o zaměstnance a HR projektů. Aktivitu podporující **sladování rodiny a práce** jsou ideálně **součástí strategie lidských zdrojů** (Human resources, dále jen „HR“), strategie společenské odpovědnosti firem (Corporate Social Responsibility, dále jen „CSR“), či přímo vize firmy.

Z globálního hlediska přispívají programy podporující sladování práce a rodiny **naplňování cílů udržitelného rozvoje**. **Zaměstnavatelé jsou důležitým partnerem pro jejich naplňování.**

Krajský úřad může podpořit rozvoj RP ve firmách a vznik firemních koncepcí RP.

Návrh aktivit Krajského úřadu v oblasti podpory zaměstnavatelů a oblasti posilování společenské odpovědnosti firem vůči regionu

Aktivita 1. Systematická dlouhodobá podpora zaměstnavatelů – vytvoření projektu „Koncepce rodinné politiky do firem“

- V rámci tohoto projektu KÚ systematicky pracuje se skupinou firem a v jeho průběhu podporuje přihlášené firmy k rozvoji RP a vytvoření vlastní firemní koncepce RP;
- firmy mají možnost účastnit se workshopů pro management a zaměstnance, získávají inspiraci v příkladech z praxe, návštěvami v partnerských firmách;
- je jim poskytováno odborné poradenství a konzultace při implementaci firemní koncepce RP.
- **Výsledkem projektu je přijetí koncepce RP do strategie zúčastněných firem.**

Aktivita 2. Dotační tituly, vouchery

Vytvoření dotačních titulů na podporu:

- vzdělávání managementu a zaměstnanců v tématu RP,

- inovace procesu – analýza situace ve firmě, vytvoření koncepce RP, zavádění strategií udržitelného rozvoje, zavádění nástrojů RP.

Žadatelem může být buď přímo firma, nebo organizace nabízející firmám účast ve svém projektu.

Aktivita 3. Sdílení a inspirace

- Diskusní platformy a kulaté stoly se zaměstnavateli, krajem, obcemi a dalšími subjekty ke sdílení dobré praxe v rámci tvorby koncepčních dokumentů RP ve firmách, fungování a zavádění opatření vedoucích k lepšímu sladování rodinného a pracovního života.

Aktivita 4. Podpora kvality, udržitelnosti, prestiže

- Podpora zavádění standardů společenské odpovědnosti SA 8000, ISO 26000.
- Podpora zavádění strategického přístupu RP.
- Ocenění (např. v obdobné formě jako je Cena hejtmana Ústeckého kraje, Zaměstnavatel roku, Odpovědná firma roku).
- Audit pro rodinu, audit RP.
- Audit Společnost přátelská rodině⁴⁷.
- Signatář (např. v obdobné formě jako je charty diversity, udržitelného rozvoje).
- Členství v klubu (např. v obdobné formě jako je Czech TOP 100, best employer, liga flexibilních zaměstnavatelů).

4.4 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti podpory aktivit mládeže a kvalitního trávení volného času rodin

"Mezi nejpotřebnější opatření z hlediska rodiny patří prevence drog a kriminality, dostupné volnočasové aktivity pro školní děti, zařízení pro děti po vyučování a budování sportovišť. Nejmenší spokojenost panuje v kraji s nájemným bydlením, zařízeními pro volný čas mládeže a kulturním vyžitím. Dle obyvatel kraje se záležitosti úzce spojené s rodinou podle větší části respondentů zhoršují, což pociťují především rodiny s dětmi ve školním věku." ⁴⁸ Citovaný

⁴⁷ <http://www.familyfriendly.cz/>

⁴⁸ Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730829

dokument „Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje“ dokazuje naléhavost aktivit úřadu v oblasti péče o mládež.

„Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje“ téma mladých lidí řeší. V dokumentu je na několika místech jasně definováno, co je potřeba vytvořit pro mládež v kraji (viz níže).

Návrh rozšíření stávajících cílů a opatření:

Cíl 3.3.1 Přímá podpora rodiny

Opatření 3.3.3.3 Podpora a budování veřejných prostor pro rodiče s dětmi, míst ve veřejném prostoru pro volnočasové aktivity starších dětí a mladých dospělých. Podpora těchto lokálních aktivit v místě bydliště rodin a následné předcházení centrismu velkých měst.

Cíl 3.4.1 Podpora aktivit vhodně doplňující systém sociálních a zdravotních služeb poskytovaných převážně zdravotnickými zařízeními a NNO působících v oblasti prarodinných aktivit.

Opatření 3.4.1.1 Podpora neformálního vzdělávání rodin v oblasti výchovy nezletilých dětí, rodičovských kompetencí, mezigeneračních vztahů s cílem posilovat pozitivní rodinné prostředí jako prevenci vzniku sociálně patologických jevů v rámci i vně rodiny – prevence závislosti, nezaměstnanost, kriminalita, dluhová problematika, domácí násilí apod.⁴⁹

Návrh aktivit Krajského úřadu v oblasti podpory aktivit mládeže a kvalitního trávení volného času rodin

Aktivita 1. Vznik domů mladých, kluboven, sportovišť a dalších prostorů pro mládež

Mladí lidé v Ústeckém kraji jsou rizikovou skupinou hned z několika důvodů. Nejen, že je v kraji vyšší procento užívání návykových látek než v ostatních regionech, ale je zde také nižší úroveň dosaženého vzdělání. Na mladé lidi jsou kladeny nároky, jako by byli již dospělí, a přesto jim nejsou poskytnuty žádné nástroje, prostřednictvím kterých by získali životní zkušenosti.⁵⁰

⁴⁹ Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje, Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialyzukver/16_ZUK_2018-12-10/pdf/16_ZUK_MAT_11_5_priloha_1.pdf

⁵⁰ ČSÚ. Mladá generace v Ústeckém kraji. 2016. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mlada-generace-v-usteckem-kraji-2016>

Body realizace:

- spolupráce s obcemi,
- tvorba případové studie,
- zajištění síťování organizací zaměřených na mládež v klubovnách.

Jako vhodné se jeví, aby kraj při správě veřejných sportovišť a klubů, primárně určených pro mládež, spolupracoval s obcemi a podporoval mateřská a rodinná centra. Tyto organizace již mají vybudovanou infrastrukturu pro rodinné aktivity. Je důležité do osvětových aktivit, kroužků a veřejných aktivit, významněji zahrnout rodiny se staršími dětmi. Také je vhodné realizovat komunitní domy/prostory, poskytující sportovní, společenské vyžití a uplatnění. V těchto chráněných prostorech bude mládež nenásilnou formou vzdělávána v prevenci drogové závislosti, zdravého životního stylu, sebezrovoje i občanské vzdělanosti. Zde může být poskytnuta terapeutická péče pro jednotlivce i skupiny. Je důležité nezaměňovat tyto kluby s nízkoprahovými kluby, které jsou prostorem pro mládež a patří již do oblasti sociální pomoci.

Kraj by mohl vytvořit případovou studii v této oblasti. Ideálně by došlo ke zřízení tří pilotních prostorů, každý v jiné sociální a místní oblasti. Základním vybavením místností či domů budou potřeby pro sezení a psaní, malá kuchyňka, připojení na internet, stojany na informační letáky a plakátovací plocha. Rozšiřující vybavení, které je možné do takových prostor umístit, pokud jsou pod celodenní zprávou, jsou počítače, televize apod.

Tyto klubovny nejsou určeny pro to, aby zde mládež trávila čas zcela osamoceně, ale mohly by vznikat při obecních úřadech, domech mládeže, dobrovolnických centrech, v mateřských/rodinných centrech, církevních budovách. Mládež potřebuje jednak dostatek prostoru pro realizaci svého společenského a kulturního života, ale také srozumitelná a jasná pravidla chování v klubovně, pod respektujícím dohledem ze strany dospělých.⁵¹

V kontextu zařízení kluboven je důležité rozšíření informace o tom, že klubovny existují a jak je možné je využívat, a to prostřednictvím škol v oblastech/městech, kde tyto klubovny vznikají. Mladí lidé často ve větších skupinách plánují maturitní plesy, zajišťují doučování, realizují vlastní malé projekty nebo podnikavé nápady. Kraj nemusí vymýšlet program pro tyto klubovny, naopak, může zapojit do tvorby kurzů, edukačních plakátů, motivace mladých, komunitních projektů apod., již existující a plně fungující neziskové organizace, které podobné projekty realizují, mají zkušenosti a jsou často podporované evropskými nebo krajskými fondy.

⁵¹ MPSV. Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni. Str. 36. Dostupné z: http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf

Stěžejní je i participace mládeže a mladých dospělých na realizaci a fungování takových zařízení.

Aktivita 2. Podpora a spolupráce se stávajícími garantovanými programy (kampaň Erasmus+ a Evropský sbor solidarity apod.)

Body realizace:

- spolupráce s Domem zahraniční spolupráce (dále jen „DZS“),
- informovanost mladých lidí,
- motivace organizací.

Kraj může skrze své informační kanály pro školy a podporované instituce a organizace předávat více informací mladým lidem o možnostech trávení volného času a získávání životních zkušeností. Kraj může využívat již dostupných grantových programů Evropské unie pro oblast mládeže. Ve spolupráci s DZS a regionálním konzultantem Erasmus+ a Evropského sboru solidarity pro Ústecký kraj, by mělo docházet k předávání informací přímo mladým lidem o možnostech výjezdu do zahraničí, volnočasových a vzdělávacích seminářích, dobrovolnických projektech nebo možnosti realizovat dotované lokální projekty podporující komunitní život.⁵²

Takové skupiny mladých lidí budou využívat výše zmíněné klubovny, čímž se rozšíří účast v těchto klubovnách i informovanost mladých lidí.

Kraj také může informovat a motivovat své spolupracující organizace v tom, že lze čerpat finanční prostředky na jejich aktivity právě z grantových programů Evropské unie (informační newsletter, informace na akcích konaných krajem). Obsah pro tyto informace jim bude dodávat regionální konzultant DZS.

Aktivita 3. Kalendář „na lednici“

Kraj by mohl vytvořit schéma pravidelných akcí, které bude pořádat buď přímo sám, nebo ve spolupráci s lokálními aktéry rodinné politiky, a které budou splňovat nároky zmíněné v opatřeních Koncepce. To znamená, že kraj může vytvořit v rámci své komunikační strategie přehled pravidelných akcí, kterých se mohou rodiče starších dětí a samotní mladí lidé účastnit. Pokryta bude zejména škála následujících témat: zdravý životní styl, osobní rozvoj a získávání zkušeností, rodinné vztahy a mezigenerační výměna zkušeností, prevence kriminality a užívání návykových látek, internetová bezpečnost. Tento kalendář by měl mít lehce šiřitelnou

⁵² Mladí lidé v Ústeckém kraji již několikrát získali finance na solidární projekty z grantového programu Evropský sbor Solidarity, projekty, které mají dopad na komunitu, ve které žijí.

formu, například jako plakát o velikosti A4, který si mohou rodiny doma vyvěsit a mít tak celoročně přehled o zajímavých a přínosných akcích.

Aktivita 4. Podpora projektu k získání sociálních dovedností, rodičovských kompetencí a pozitivního vnímání rodiny u mládeže Ústeckého kraje

Častým problémem u mládeže v ÚLK bývá ukončení vzdělání základním stupněm, a z toho plynoucí ztížené podmínky a šance pro získání zaměstnání, výskyt sociálně patologických jevů, kriminality či narušení občanského soužití. Problémem u mladých v ÚKL jsou nedostatečné kompetence nezbytné k fungování v přirozeném prostředí, v péči o rodinu, dítě, o zdraví apod. Jedním z důvodů selhávání v oblastech rodinných kompetencí je život v leckdy znevýhodněném prostředí. Mladí lidé bez podpory z vnějšku (mimo rodinu a přirozené sociální vazby, které většinou bývají pouze uvnitř sociálně vyloučených lokalit) často nedokáží těmto problémům sami čelit.

Kraj by proto mohl podpořit program zlepšující sociální dovednosti mládeže, jejich lepší uplatnění na trhu práce, rodičovské kompetence a pozitivní vnímání rodiny.

4.5 Návrh rozšíření cílů a opatření v oblasti podpory dobrovolnictví v rámci rodinné politiky

Přínosy dobrovolnictví v rámci rodinné politiky:

- podpora rodinných vztahů, blízkosti, koheze,
- společné aktivní prožívání volného času,
- posílení hodnotového systému dětí,
- rodina objevuje své silné stránky, zdroje a perspektivy.

Dobrovolnictví je forma občanské aktivity, která se týká všech generací – rodin s dětmi, mladých dospívajících, seniorů. Přispívá k podpoře tradičních hodnot ve společnosti, podporuje rodinné vztahy, společné aktivní prožívání volného času, posiluje hodnotový systém u dětí i mezigenerační solidaritu. Dobrovolnictví propojuje potřebné s těmi, kteří chtějí svůj volný čas věnovat pomoci a podpoře druhých, bez nároku na finanční odměnu. Dobrovolnictví může aktivizovat členy rodiny, kteří se sami zapojí do pomoci, a také může naopak dobrovolnictví pomoci členům rodiny prostřednictvím různých programů.

Příkladem mohou být dobrovolníci pro děti a mládež – v oblasti pomoci se školní přípravou, doučováním, aktivním a organizovaným trávením volného času jako prevencí sociálně

patologických jevů – mentoring – např. program „Pět P“ (ve světě známý jako „Big Brothers Big Sisters“) nebo program „KOMPAS®“.

Dobrovolníci mohou docházet do domácností i do zařízení za lidmi s hendikepem či za seniory, kteří se cítí osamělí – jsou tedy společníkem, přítelem.

Senioři mohou naopak také působit v programech zaměřených na podporu rodinných vztahů – např. program „3G – 3 generace“. Senioři fungují v roli babiček, dědů pro děti/rodiny, které své vlastní prarodiče nemají nebo se o ně jejich vlastní prarodiče nezajímají. Veškeré výše jmenované programy fungují, jsou podložené pravidly, metodikami a prověřeny praxí v různých organizacích v ČR.

V kraji existuje dokument „Strategie podpory rozvoje dobrovolnictví Ústeckého kraje 2019–2020“, proto je vhodné v souladu s tímto dokumentem zahrnout podporu dobrovolnictví i do „Koncepce rodinné politiky“ a vnímat politiku dobrovolnictví jako součást politiky rodinné.

Návrh rozšíření – nové opatření:

Opatření 1. Podpora existence Regionálního dobrovolnického centra

Na lokální i krajské úrovni může dobrovolnictví podpořit existence Regionálního dobrovolnického centra (dále jen „RDC“), které má krajskou působnost. Toto centrum shromažďuje aktuální informace o dobrovolnictví v kraji i v České republice, novinky v oblasti dobrovolnictví – legislativy, dotačních titulů, nabídek školení a dalšího vzdělávání, prezentuje příběhy dobrovolníků, možnosti, jak se zapojit. RDC se aktivně podílí na zprostředkování nabídky a poptávky po dobrovolnické činnosti v rámci celého kraje, poskytuje poradenství. Dále podporuje a propaguje téma dobrovolnictví, a to na různých veřejných akcích pro laickou i odbornou veřejnost, podílí se na propagaci v médiích.

RDC aktivně komunikuje s dalšími organizacemi, které dobrovolníky využívají – vysílají či přijímají. V rámci propojení dobrovolnictví a rodinné politiky může RDC spolupracovat s různými typy organizací, kde mohou být dobrovolníci potřební. Jde o příspěvkové i neziskové organizace, mateřská a rodinná centra, školy, sociální služby.

RDC rozvíjí spolupráci s orgány samosprávy při tvorbě koncepcí rozvoje a podpory dobrovolnictví v kraji. Aktivně se zapojuje a prosazuje např. v oblasti přípravy a nastavení podmínek finanční podpory dobrovolnictví v kraji.

Opatření 2. Podpora propagace dobrovolnictví

Pro oblast dobrovolnictví je důležitá propagace a medializace dobrovolnických možností. V tomto případě se jedná o propagaci v různých formách a pro různé rodinné příslušníky.

Lze využít již existujících informačních kanálů KÚ, například webových stránek, dále nově navrhovaného newsletteru. Jedinečnou formou propagace je ocenění přínosu dobrovolnictví v rámci rodinné politiky. Krajský úřad může podpořit již existující ocenění. V Ústeckém kraji např. ocenění Křesadlo, které je určeno dobrovolníkům všech generací a probíhá již 17 let. Jedná se o slavnostní událost prezentující dobrovolnictví jako přirozenou součást života, která pomáhá při vyhledávání nových dobrovolníků a oslovování rodin, které pomoc potřebují, nebo ji naopak jejich rodinní příslušníci nabízí.

Opatření 3. Podpora zapojení všech generací rodin do dobrovolnické činnosti

Důležité je podpořit mezigenerační solidaritu v kontextu demografického vývoje a motivovat k pohledu budování krajské i místní koncepce rodinné a seniorské politiky. Dobrovolnictví může významně přispět k podpoře tradičních hodnot rodiny a napomáhat k její stabilitě i v obtížných životních situacích. Krajský úřad může podpořit organizace, které usilují o zapojování všech členů rodin do dobrovolnické činnosti.

Závěr

Hodnota rodiny, jak bylo řečeno v úvodu, je v současné době oslabována vlivem mnoha demografických, sociálních a ekonomických faktorů. V Ústeckém kraji mnohdy výrazněji než v jiných částech republiky⁵³.

„Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje“ usiluje o zlepšení situace rodin v Ústeckém kraji, přičemž v minulém roce docházelo k plnění mnoha cílů a opatření této koncepce.

Zpracovaný Návrh rozšíření cílů a opatření stávající „Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje“ si klade za cíl rozšířit a navrhnout nové možnosti, jak dále zlepšovat pozici a život rodin v ÚLK. Předkládá cíle a opatření v oblasti institucionálního zajištění RP, komunikace kraje s cílovou skupinou RP, podpory podmínek pro harmonizaci rodinného a pracovního života a spolupráce a podpory kraje a zaměstnavatelů, podpory aktivit mládeže a kvalitního trávení volného času rodin a také v oblasti dobrovolnictví v rámci rodinné politiky.

Na tento návrh bude dále navazovat „Návrh implementace opatření v Ústeckém kraji“, který připraví regionální platforma ve spolupráci s krajským radcem a zástupcem kraje v celorepublikové platformě.

⁵³ FSE UJEP. Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje. Kolektiv autorů. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730829.

Seznam zkratek

CSR	Corporate Social Responsibility – Společenská odpovědnost
CZ-NACE	Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne ⁵⁴
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DZS	Dům zahraniční spolupráce
EU	Evropská unie
HR	Human Resources ⁵⁵
KRP ÚLK	Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje
KÚ ÚLK	Krajský úřad Ústeckého kraje
MC	Mateřské centrum
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
RDC	Regionální dobrovolnické centrum
RP	Rodinná politika
ÚLK	Ústecký kraj

⁵⁴ Tj. zkratka pro klasifikaci ekonomických činností.

⁵⁵ Tj. v českém překladu „lidské zdroje“.

Použitá literatura a zdroje

- 1) ČSÚ – webové stránky. [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>.
- 2) ČSÚ. Demografická ročenka krajů - 2009 až 2018. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2009-az-2018>
- 3) ČSÚ. Mladá generace v Ústeckém kraji. 2016. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mlada-generace-v-usteckem-kraji-2016>
- 4) ČSÚ. Mzdy, náklady práce. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/mzdy-xu>
- 5) ČSÚ. Nezaměstnanost v Ústeckém kraji v květnu 2020. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/nezamestnanost-v-usteckem-kraji-v-kvetnu-2020>
- 6) ČSÚ. Obyvatelstvo Ústeckého kraje dle věku v roce 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/pohyb-obyvatelstva-v-roce-2019-v-usteckem-kraji-predbezne-vysledky>
- 7) ČSÚ. Podíl nezaměstnaných osob v krajích k 31. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/mapa-podil-kraje>
- 8) ČSÚ. Pohyb obyvatelstva v roce 2019 v Ústeckém kraji. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/pohyb-obyvatelstva-v-roce-2019-v-usteckem-kraji-predbezne-vysledky>
- 9) ČSÚ. Porovnání krajů – pořadí krajů. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porovnani-kraju-poradi-kraju>
- 10) ČSÚ. Projekce obyvatelstva do roku 2070 v Ústeckém kraji. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/projekce-obyvatelstva-do-roku-2070-v-usteckem-kraji>
- 11) ČSÚ. Průměrná mzda a počet zaměstnanců v Ústeckém kraji ve 4. čtvrtletí 2019. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/prumerna-mzda-a-pocet-zamestnancu-v-usteckem-kraji-ve-4-ctvrtleti-2019#_ftn1
- 12) ČSÚ. Příjmy a životní podmínky domácností v Ústeckém kraji - 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-v-usteckem-kraji-2019>
- 13) ČSÚ. Příjmy a životní podmínky domácností - 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>
- 14) ČSÚ. Statistická ročenka Ústeckého kraje 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-usteckeho-kraje-2019>
- 15) ČSÚ. Stav a pohyb obyvatelstva ve městech Ústeckého kraje v roce 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/stav-a-pohyb-obyvatelstva-ve-mestech-usteckeho-kraje-v-roce-2019>

- 16) ČSÚ. Vybrané ukazatele podle krajů v 1. až 4. čtvrtletí 2019 Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91195099/33008619q4b1.pdf/4c3ada57-7b54-40eb-84cd-8644177cc8f2?version=1.1>
- 17) ČSÚ. Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje 2017. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61166034/33000618.pdf/37cae0ad-5bd3-44dd-b6d5-b8ea7dfbf886?version=1.11>
- 18) Dočekal, D., Harris, A., Müller, J. a kol. Dítě v síti. Praha 2019.
- 19) Ettlerová, S. Rodina a zaměstnání I. Svobodní jedinci. 2007.
- 20) Hašková, H. Fenomén bezdětnosti. Praha: Sociologické nakladatelství SLON 2009. 267 s. ISBN 978-80-7419-020-9
- 21) Hruška, L.; Hrušková, A.; Tošner, J.; Pilát, M. a kol. Analýza o stavu dobrovolnictví v zahraničí a ČR. Ostrava: Accendo 2018.
- 22) Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje. Dostupné z: https://formulare.kr-ustecky.cz/materialyzukver/16_ZUK_2018-12-10/pdf/16_ZUK_MAT_11_5_priloha_1.pdf
- 23) Křesnička, J. Marketing a média. Živé předávání cen Lemur 2020. 11.6.2020. [online]. Dostupné z: <https://livestream.com/accounts/17590784/events/9157836/videos/207318953>
- 24) Loosekoot, M., Vyhnánková, E. Jak na síť. Brno 2019.
- 25) Matulayová, T. Význam dobrovolnictví (politiky dobrovolnictví) v kontextu rodinné politiky. 2019. Dostupné z: <https://www.rodiny.cz/dobrovolnictvi-jako-nastroj-rodinne-politiky-v-cr-a-v-evrope/>
- 26) MěDDM Sluníčko Aš - webové stránky. Projekt Začleňování mladých osob Aše do společnosti a na trh práce CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0016151 [online]. Dostupné z: <http://www.meddmslunicko.cz/>
- 27) Mileniálové a kariéra: vize 2020. Dostupné z: <https://manpower.cz/media/milenialove.pdf>
- 28) MKC Slovenj Gradec – webové stránky. [online]. Dostupné z: <https://www.mkc-sg.si/O-nas>
- 29) Mládežnické centrum Gewölbe – webové stránky. [online]. Dostupné z: <https://www.dioezese-linz.at/institution/9362/ueberuns/konzept>
- 30) MPSV. Koncepce rodinné politiky 2017. (Strategické dokumenty v oblasti podpory rodiny) Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf/5d1efd93-3932-e2df-2da3-da30d5fa8253
- 31) MPSV. Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni. 2019. Dostupné z: http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf

- 32) MPSV. Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické doporučení MPSV. 2008.
Dostupné z:
https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Rodinna_politika.pdf/c5ac6806-30a5-813c-a561-1578df33368e
- 33) MPSV. Zpráva o rodině 2020. Dostupné z:
<https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Zpr%C3%A1va+o+rodin%C4%9B+2020.pdf/c3bdc63d-9c95-497d-bded-6a15e9890abd>
- 34) Petrusek, M. Velký sociologický slovník. Praha 1996, II. 940
- 35) Rambousková, Z., Sýkorová, P. Prorodinná politika ve firmách. [interní dokument projektu Krajská rodinná politika]. 2019.
- 36) Referát na téma regionální rodinná politika, Karl F. Hofinger. Dostupné z:
<https://rodiny.cz/wp-content/uploads/8hofinger.doc>
- 37) Strategie podpory rozvoje dobrovolnictví Ústeckého kraje 2019–2020. Dostupné z:
https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730792
- 38) Svobodová, E. Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání. 2007. Raabe ISBN 978-80-86307-39-8
- 39) Sýkorová, P. Analýza zaměstnanosti a sladování v ÚLK. [interní dokument projektu Krajská rodinná politika]. 2019.
- 40) Včeliště.cz, blog E-mail marketing. [online]. Dostupné z: www.vceliste.cz
- 41) Východiska pro tvorbu rodinné politiky Ústeckého kraje. Kolektiv autorů. FSE UJEP.
Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730829
- 42) VÚPSV. Rodinná politika na úrovni obcí a krajů. Principy a východiska.
Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_385.pdf
- 43) VÚPSV. Zpráva o rodině. Dostupné z:
https://www.mpsv.cz/documents/20142/578124/Zprava_o_rodine.pdf/7e790f82-3a57-f621-09b5-80e52aa59c31
- 44) Zrušení dotačního programu "Podpora Ústeckého kraje v oblasti prorodinných aktivit 2020". Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1744588

Na tvorbě návrhu se podílely:

Bc. Lenka Bukačová, DiS. – členka regionální platformy, ředitelka neziskové organizace, VIVAjump z. s.

Bc. Markéta Čechová – krajská poradkyně projektu „Krajská rodinná politika“ pro ÚLK, MPSV

Bc. Jiřina Gasserová – členka regionální platformy, zástupkyně ředitelky, Dobrovolnické centrum Ústí nad Labem

Mgr. Petra Fünfkirchlerová – členka regionální platformy, referentka Odboru sociálních věcí, KÚ ÚLK

Mgr. Petra Janatová – členka regionální platformy, krajská koordinátorka, Síť pro rodinu

Mgr. Michaela Kosíková – členka regionální platformy, regionální konzultantka, DZS

Mgr. Radka Michelová – členka regionální platformy, pracovník výjezdního týmu KA 3, MPSV

Mgr. Zuzana Rambousková – členka regionální platformy, specialistka na oblast péče o zaměstnance, Život do firmy

Mgr. Ivana Růžičková – členka regionální platformy, vedoucí centra, Centrum pro rodinu z.s.

Mgr. Martina Smejkalová – členka regionální platformy, koordinátorka a projektová manažerka, Zdravé MAS Podřipsko

Mgr. Monika Stránská – členka regionální platformy, vedoucí oddělení terénní sociální práce, MM Chomutov

Ing. Petra Sýkorová – členka regionální platformy, specialistka na oblast péče o zaměstnance, Život do firmy